

Ulkoministeriö
Utrikesministeriet

Årsberättelse om det nordiska samarbetet 2024

Till Finlands delegation
i Nordiska rådet

Samarbetsministrarnas möte i Malmö: fr. v. Anne Beathe Tvinneim, Johanna Bryndís Bjarnadóttir, Bjarni Kárasen Petersen, Annika Hambrudd, Morten Dahlin, Anna-Maja Henriksson, Jessika Roswall och Karen Ellemann

Bild: Ken Hermann / norden.org

Pärbild: Nordiska rådets sessionsvecka i Reykjavík

Bild: Magnus Fröderberg / norden.org

Årsberättelsen har skrivits utifrån sammanfattningar som har lämnats in av ministerier, organisationer och sekretariatet för nordiskt samarbete.

Förord

Finland har långsiktigt betonat nordiskt samarbete. Regeringens utgångspunkt är att aktivt vara en del av den nordiska referensgruppen, fördjupa den nordiska integrationen och sträva efter att undanröja gränshinder mellan länderna. Det är också viktigt för Finland att samarbetet mellan de nordiska och baltiska länderna fördjupas ytterligare.

Den gemensamma vision om Norden som världens mest hållbara och integrerade region år 2030, som de nordiska statsministrarna enades om 2019, styr samarbetet i Nordiska ministerrådet på tre strategiskt viktiga områden: ett konkurrenskraftigt Norden, ett grönt Norden och ett socialt hållbart Norden. Målmedvetet arbete för att uppnå visionens mål fortsatte under 2024, då ministerrådets olika politiksektorer beredde de nya samarbetsprogram för perioden fram till 2030 som tas i bruk 2025.

För Finlands del präglades fjolåret av förberedelserna inför ordförandeskapet i ministerrådet 2025. Beredningen av ordförandeskapet genomfördes i brett samarbete mellan statsrådets olika ministerier och Ålands landskapsregering. Finlands och Ålands ordförandeskapsprogram offentliggjordes vid Nordiska rådets session i Reykjavik i oktober 2024.

Under sitt ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2024 fäste Sverige särskild uppmärksamhet vid att främja gränsöverskridande rörlighet och integration. Ministerrådet godkände i anslutning till detta ett nytt program för fri rörlighet som syftar till att ytterligare effektivisera arbetet för att undanröja gränshinder mellan de nordiska länderna. I samband med sitt möte i oktober 2024 antog de nordiska statsministrarna dessutom ett uttalande där fokus ligger på att påskynda konkreta åtgärder för att främja integration och rörlighet mellan de nordiska länderna, gällande bland annat infrastruktur för gränsöverskridande digitala tjänster, elektronisk identifiering och utbyte av befolkningsregisteruppgifter.

I det rådande världspolitiska läget är det viktigt att de nordiska länderna är eniga. I säkerhets- och försvarssamarbetet är de fem nordiska länderna i och med Finlands och Sveriges Nato-medlemskap också allierade, vilket ger nya möjligheter att utveckla samarbetet. De nordiska länderna har dessutom starkt förbundit sig att stödja Ukraina. Under 2024 fortsatte de nordiska länderna sitt stöd till Ukraina på många olika sätt. Ett starkt budskap om stödet var att Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj bjöds in till Nordiska rådets session i Reykjavik i oktober förra året.

Under den senaste tiden har betydelsen av nordiskt samarbete blivit allt tydligare både i hemlandet och på andra håll i Norden. I en internationell verksamhetsmiljö som förändras snabbt, är det viktigt att vi tillsammans söker hållbara lösningar på aktuella utmaningar och lyfter fram det nordiska perspektivet också på global nivå. Genom samarbete är det möjligt att skapa nordisk nytta och mervärde för nordbor.

Helsingfors den 23. september 2025

Anders Adlercreutz
Utbildningsminister med ansvar för nordiskt samarbete

Innehållsförteckning

Förord	2
POLITISKA RIKTLINJER OCH UTRIKESÄRENDEN	4
Statsministrarnas samarbete	4
Samarbetet mellan samlarbetsministrarna	5
Utrikes- och säkerhets- samt försvarspolitiskt samarbete	6
Samarbete i utvecklingsfrågor	8
Regionalt samarbete	9
Profilerings- och positioneringssamarbete	11
SEKTORIELLT SAMARBETE	12
Kultursamarbete	12
Utbildnings- och forskningssamarbete	15
Miljö och klimat	16
Näringslivs- och innovationspolitik	18
Energipolitik	19
Ekonomi- och finanssektorn	21
Jord- och skogsbrukssektorn samt fiske- och livsmedelssektorn	22
Social- och hälsovårdspolitik	25
Jämställdhetssamarbete	26
Samarbete inom arbetsliv	27
Lagstiftningssamarbete och annat rättsligt samarbete	28
Digitalisering	29
ÖVRIGT NORDISKT SAMARBETE	30
Gränshinderarbete	30
Hållbar utveckling	34
Trafik	34
Invandrings- och medborgarskapsfrågor	35
Samarbete för att främja integration av flyktingar och invandrare	35
Samarbete inom civil beredskap, beredskap och räddningsväsendet	36
Polissamarbete samt tull- och narkotikasamarbete	36
Samarbete inom försörjningsberedskap	37
Samarbete i samefrågor	38
Barn- och ungdomssamarbete	38
Främjande av svenska språket	41
BILAGOR	43
Nordiska ministerrådets budget för 2024	43
Nordiska möten, seminarier och konferenser 2024	44

POLITISKA RIKTLINJER OCH UTRIKESÄRENDEN

Statsministrarnas samarbete

Statsministrarnas möte i Reykjavik: fr. v. Petteri Orpo, Mette Frederiksen, Ulf Kristersson, Volodymyr Zelenskyy, Bjarni Benediktsson och Jonas Gahr Støre Bild: Magnus Fröderberg / norden.org

De nordiska statsministrarna träffades i ett sommarmöte i Stockholm samt tillsammans med ledarna för de nordiska självstyrande områdena i Reykjavík i samband med Nordiska rådets session.

Statsministrarnas sommarmöte hölls i Stockholm den 13–14 maj 2024. Tysklands förbundskansler Olaf Scholz deltog i mötet som inbjuden gäst. Sverige hade lyft fram stärkandet av den nordiska konkurrenskraften som ett centralt tema för mötet och statsministrarna antog en deklaration i frågan <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/05/nordisk-deklaration-kring-konkurrenskraft-och-sakerhet-undertecknad/>

Under mötet mellan statsministrarna och förbundskanslern diskuterades bland annat civil beredskap och resiliens utifrån statsminister Orpos inledningsanförande. På middagens agenda stod aktuella utrikes- och säkerhetspolitiska frågor. Detta var förbundskansler Scholz första möte med de nordiska statsministrarna efter att alla de nordiska länderna hade blivit medlemmar i Nato.

I samband med Nordiska rådets 76:e session i Reykjavík den 28–31 oktober hölls ett toppmöte mellan de nordiska statsministrarna. I linje med Islands orförandeskapsprogram i Nordiska rådet 2024 var

huvudtemat för sessionen "fred och säkerhet i Arktis". Internationella gäster vid sessionen var Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj och den belarusiska oppositionspolitikern Svjatlana Tsichanoŭskaja.

I samband med sessionen hade statsministrarna och ledarna för de nordiska självstyrande områdena också ett traditionellt möte. Under mötet diskuterades organiserad brottslighet, migration och ett integrerat Norden utan gränshinder, och man antog en deklaration i dessa frågor <https://regeringen.se/pressmeddelanden/2024/10/deklaration-antagen-vid-nordiskt-toppmote/>

Statsminister Orpo och Ålands lantråd Katrin Sjögren presenterade vid sessionen Finlands och Ålands ordförandeskapsprogram i Nordiska ministerrådet 2025 "Norden 2025: enat och starkt" <https://pub.norden.org/politiknord2024-776/>

Statsministrarnas presskonferens i Reykjavik: fr. v. Bjarni Benediktsson, Katrin Sjögren, Mette Frederiksen, Petteri Orpo, Jonas Gahr Støre och Ulf Kristersson

Bild: Eythor Arnason / norden.org

Samarbetet mellan samarbetsministrarna

De nordiska samarbetsministrarna sammanträdde fem gånger under 2024. Det första mötet under Sveriges ordförandeskapsperiod hölls i Köpenhamn den 9 februari. Samarbetsministrarnas traditionella sommarmöte hölls i Malmö den 18–19 juni och ministrarna träffades även den 28 oktober i Reykjavík, under Nordiska rådets sessionsvecka. Samarbetsministerrådets möten den 19 april och den 11 september hölls på distans.

Som en av prioriteringarna i Sveriges ordförandeskapsprogram 2024 var främjande av rörlighet och integration mellan de nordiska länderna. Samarbetsministrarna diskuterade temat flera gånger under året. Gränshinderarbetet var temat under bland annat den informella arbetslunchen som hölls i samband med samarbetsministermötet i februari, där man diskuterade en mer aktiv roll för samarbetsministrarna i gränshinderarbetet samt vilken roll Gränshinderrådet ska ha under Nordiska ministerrådet. Den årliga dialogen med Gränshinderrådet arrangerades i samband med samarbetsministrarnas sommarmöte i Malmö. Under året godkände samarbetsministrarna det nya mandatet för Gränshinderrådet och dessutom utvecklades verksamhetsstrukturen och resurserna för ministerrådets sekretariat genom ett beslut om ett nytt program för fri rörlighet för åren 2025–2027. När det gäller tematiska helheter i frågan om gränshinder var bland annat utbytet av folkbokföringsdata och skatterelaterade frågor aktuella under 2024 i och med att hybrid- och distansarbete blir allt vanligare.

Angående andra viktiga ämnesområden, behandlade samarbetsministrarna under årets lopp bl.a. arbetet för att uppnå den gemensamma visionen som statsministrarna godkände år 2019. Enligt visionen ska Norden vara världens mest integrerade och hållbara region år 2030. Under året diskuterade och godkände ministerrådet nya sektorspecifika samarbetsprogram för perioden 2025–2030. I samarbetsprogrammen beskrivs de viktigaste prioriteringarna inom olika politikområden, som styr arbetet inom visionens tre strategiska prioriteringar: ett grönt, konkurrenskraftigt och socialt hållbart Norden.

Under 2024 fördes det också diskussionen om behovet av att revidera Helsingforsavtalet, som utgör den juridiska grunden för det nordiska samarbetet. Vid sessionen i Reykjavík i oktober 2024 gav Nordiska rådet regeringarna en rekommendation i frågan och Finland fick som tillträdande ordförandeland i ministerrådet i uppdrag att samordna regeringarnas gemensamma svar på rekommendationen.

På nationell nivå präglades verksamheten i Finland av förberedelserna inför ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet år 2025 tillsammans med Ålands landskapsregering. Ordförandeskapsprogrammet utarbetades under 2024 i ett brett samarbete mellan de olika ministerier. En central utgångspunkt för programmet är att stödja förverkligandet av visionen och utöver det utgör samhällssäkerhet samt barn och unga fokusområden under ordförandeskapsperioden. Förberedelserna inför ordförandeskapet samordnades av utrikesministeriets sekretariat för nordiskt samarbete, vilket lyder under samarbetsministern.

Anna-Maja Henriksson, ministern i Finlands regering med ansvar för frågor angående nordiskt samarbete, avgick från sitt uppdrag den 5 juli 2024, efter att ha blivit invald i Europaparlamentet. Anders Adlercreutz utsågs till hennes efterträdare.

Utrikes- och säkerhets- samt försvarspolitiskt samarbete

De nordiska länderna är Finlands närmaste internationella samarbetspartner. Rysslands anfall på Ukraina samt Finlands och Sveriges Nato-medlemskap har ytterligare betonat och understrukit det nordiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet.

De nordiska länderna delar samma värdegrund, centralt är främjande av mänskliga rättigheter, rättsstatsprincipen, demokrati, fred, frihet, tolerans och jämlikhet i all internationell verksamhet. Finland har nära kontakter till de nordiska länderna på alla nivåer. De nordiska ambassaderna samarbetar också såväl gällande innehåll, gemensamma projekt som gemensamma lokaler.

Det nordiska samarbetet i FN är speciellt synligt till exempel i klimat-och jämställdhetsfrågor.

År 2024 var Sverige ordförande för det nordiska utrikesministrarnas samarbete (N5). Under årets lopp hölls flera virtuella möten och utrikesministrarna möttes för sitt sommarmöte i Stockholm i juni. Island var år 2024 ordförande för Nordiska rådet och under höstens session hölls utrikesministrarnas möte i Reykjavík i slutet av oktober. Rysslands illegala anfallskrig mot Ukraina har varit det viktigaste ämnet under årets möten, men även Nato var ofta på agendan.

Då Finland och Sverige gått med i Nato är alla nordiska länder Nato-allierade. Genom resultatet i den på sommaren 2022 anordnade folkomröstningen är också Danmark med i EU:s säkerhets- och försvarssamarbete. Allt detta möjliggör ett ännu tätare utrikes- och säkerhetspolitiskt samarbete mellan de nordiska länderna i fortsättningen.

Andra länder visade stort intresse för de nordiska utrikesministermötena under året.

Danmark var år 2024 ordförande för det nordiska försvarssamarbetet NORDEFCO (Nordic Defence Cooperation). Ordförandeskapet roterar varje år mellan fyra av de nordiska länderna (ej Island).

En av Danmarks prioriteringar var att förnya NORDEFCO nu när alla de nordiska länderna är medlemmar i Nato. I april undertecknade Finlands, Sveriges, Norges och Danmarks försvarsministrar samt Islands utrikesminister i Tórshavn på Färöarna ett politiskt styrdokument för det nordiska försvarssamarbetet, NORDEFCOs nya vision (Vision for Nordic Defense Cooperation), vilket ställer upp mål för det nordiska försvarssamarbetet fram till 2030. Det viktigaste målet för visionen är att ländernas försvarsmakter som en egen grupp och tillsammans med de andra allierade ska kunna genomföra gemensamma insatser. Det nordiska försvarssamarbetet stärker Natos avskräckning och försvar. Det här är en ny och hög ambitionsnivå för NORDEFCO. Visionen innehåller också åtta konkreta fokusområden, där samarbetet ska utvecklas fram till mållåret 2030:

1. Strategisk dialog, lägesbild och hantering av eskalering
2. Förmåga att genomföra gemensamma insatser
3. Vårdlandsstöd och logistik
4. Militär rörlighet
5. Förmågesamarbete
6. Försvarsmaterielsamarbete
7. Militär försörjningsberedskap och stärkande av den nordiska industriella basen
8. Totalförsvaret

På militär nivå var årets viktigaste resultat att det nordiska försvarskonceptet (Nordic Defence Concept) färdigställdes. Konceptet är ett viktigt steg för att förverkliga visionen och utveckla det operativa samarbetet. På militär nivå har det också utarbetats en färdplan för hur visionen ska förverkligas.

Försvarsmaterielsamarbetet fokuserade på att stärka den militära försörjningsberedskapen, särskilt genom en granskning av den nordiska ammunitionsproduktionen, vilket inbegrep identifiering av flaskhalsar i produktionskedjan och fördjupande av samarbetet inom ramen för ett eventuellt strategiskt partnerskapsavtal. Försvarsmaterielcheferna undertecknade under hösten även en avsiktsförklaring mellan Finland, Sverige, Norge och Danmark om obemannade luftfarkostsystem.

Ett centralt tema inom förmågesamarbetet var detta år militär rörlighet. I november undertecknade ministrarna i Köpenhamn en avsiktsförklaring om militär rörlighet, genom vilken de uttrycker sitt åtagande att samarbeta för upprättandet av harmoniserade militära transportkorridorer i Norden. Detta inbegriper bland annat förenhetligande av praxis i anslutning till gränsöverskridande militär verksamhet och synkronisering av åtgärder för utveckling av infrastrukturen i anslutning till militär rörlighet. Syftet med avsiktsförklaringen är dessutom att förbättra situationsmedvetenheten i fråga om militär rörlighet och informationsutbytet mellan de nordiska länderna.

Stödet till Ukraina var under året en central fråga i det nordiska försvarssamarbetet. De nordiska länderna samordnar aktivt sina stödåtgärder och försöker hitta möjligheter till samarbete för att effektivisera stödet.

År 2025 är det Finland som står i tur att vara ordförande för NORDEFEO.

Samarbete i utvecklingsfrågor

Kontakten med de andra nordiska länderna var nära i frågor som rör utvecklingspolitik. Utrikeshandels- och utvecklingsminister Ville Tavio deltog i de nordiska utvecklingsministrarnas möte som Sverige sammankallade i Stockholm i september 2024, och även de nordiska avdelningscheferna med ansvar för utvecklingspolitik träffades i Stockholm i december 2024.

De nordiska länderna hade ett nära samarbete bland annat i frågor som gäller FN:s utvecklingssystem. Till exempel vid FN-organisationernas styrelsemöten gjordes det samnordiska inlägg och ställningstaganden. Under 2024 arbetade de nordiska länderna tillsammans för att främja bland annat jämställdhet mellan könen samt sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i FN:s förhandlingsprocesser och diskussioner på hög nivå. Betydande framgångar var till exempel det breda stödet för den politiska deklarationen från FN:s kommission för befolkning och utveckling samt främjandet av SRHR-frågor i Världsbankens finansieringsrunda IDA-21. I december 2024 sammanträdde de nordiska länderna för att diskutera framtidsutsikterna för FN-organisationernas allmänna finansiering och en utveckling av samordningen.

Nordiskt samarbete i utvecklingsbanker

De nordiska länderna är i samma röstningsgrupp i Världsbanken och i de regionala utvecklingsbankerna (Afrikanska utvecklingsbanken, Asiatiska utvecklingsbanken, Latinamerikanska utvecklingsbanken). Som helhet är utvecklingsbankerna mycket stora globala utvecklingssamarbetsaktörer. I dessa bankers röstningsgrupper, där även andra länder deltar, är det nordiska samarbetet vad gäller ståndpunktsbildning och informationsutbyte omfattande och regelbundet. De nordiska länderna bidrar i sitt arbete bland annat till beaktandet av jämställdhet och klimatarbete i utvecklingsfinansieringsinrättningarnas verksamhet.

Nordiskt samarbete i klimat- och miljöfrågor

Det regelbundna samrådet mellan de nordiska länderna och FN:s miljöprogram UNEP arrangerades av miljöministrarna i anslutning till det nordiska ministermötet i Stockholm i maj 2024, och koordinerades av Sverige, som var det nordiska landet som stod i tur. Samrådet fokuserade främst på lösningar för den cirkulära ekonomin, men även på effektiviteten av UNEP:s arbete och utvidgningen av finansieringsbasen. De nordiska länderna samordnar även sinsemellan sina ståndpunkter i fråga om agendan inför Globala miljöfonden GEF:s styrelsemöten.

Nordiska utvecklingsfonden (Nordic Development Fund) stöder klimatåtgärder i utvecklingssamarbetsländer. Det främsta målet med NDF:s verksamhet är att stödja utvecklingsländer i bekämpningen och anpassningen till klimatförändringen. I enlighet med NDF:s strategi, fram till 2025, riktas minst 60 procent av finansieringen till Afrika söder om Sahara och minst hälften av finansieringen riktas till projekt som främjar anpassning. I slutet av 2024 bestod NDF:s aktiva klimatprojektportfölj av 41 projekt och uppgick till ett värde av 397 miljoner euro. Sammanlagt godkändes 10 nya projekt under 2024 (till ett värde av ca 70 miljoner euro). Våren 2024 var Norge ordförande i fondens styrelse och det roterande ordförandeskapet lämnades över till Sverige under försommaren 2024.

År 2024 gick Finland med i styrelsen för fonden för förluster och skador (Fund for Responding to Loss and Damage) som inrättades vid klimatmötet i Dubai år 2023. Finland delar sin plats i styrelsen med Danmark och Sverige, med Danmark som ordinarie representant och Finland som suppleant år 2024.

Nordiskt samarbete i fråga om humanitärt bistånd

De nordiska länderna delar information med varandra och samarbetar även i fråga om humanitärt bistånd. Särskilt i humanitära frågor som gäller Ukraina är de nordiska ländernas samordning och samverkan nära. De nordiska tjänstemännen med ansvar för Ukraina träffades år 2024 i Bryssel och Köpenhamn. Det årliga samrådet mellan de nordiska länderna och FN:s kontor för samordning av humanitära frågor OCHA hölls i november 2024 under ledning av Danmark, som stod i tur av de nordiska länderna. På agendan för samrådet stod OCHA:s finansiella utsikter för 2025, humanitär diplomati, proaktiva åtgärder vid klimatkriser samt lokalisering och ett människocentrerat förhållningssätt vid humanitärt bistånd. De nordiska cheferna för humanitärt bistånd träffas virtuellt flera gånger om året för att diskutera och samordna aktuella frågor. Även beträffande Gaza drevs det år 2024 gemensamt påverkningssarbete, bland annat ett uttalande på ministernivå.

Nordiskt samarbete i arbetsgrupper som främjar hållbar utveckling

Under 2024 fortsatte IMCA (Investment Mobilization Collaboration Arrangement), en arbetsgrupp som fokuserar på samarbetet mellan de nordiska länderna och USAID, sin verksamhet. Den tredje gemensamma finansieringsutlysningen för IMCA-samarbetet offentliggjordes vid ett evenemang som arrangerades i anslutning till klimatmötet COP29. Syftet med samarbetet är att identifiera gemensamma projekt som bidrar till målen för hållbar utveckling. Dessutom arrangerade IMCA ett möte i Köpenhamn i mars 2014 samt virtuella möten.

Det finns flera nordiska tematiska konstellationer för nordiskt samarbete. Exempel på sådana är beskattning och utveckling - tematiken, samarbetet inom FN:s biträdande expertverksamhet samt när det gäller förvaltningsjuridiska frågor inom utvecklingssamarbete (så som statistisk rapportering, juridik, ekonomisk förvaltning och riskhantering) finns det flera informella nordiska grupper som regelbundet sammanträder för att dela information och gemensamt utveckla handlingsmodeller.

Regionalt samarbete

De nordiska ambassadörerna i de baltiska länderna hade täta kontakter under 2024 och de nordiska ambassaderna arrangerade gemensamt evenemang till vilka man bjöd in gäster på hög nivå för att diskutera aktuella frågor.

Nordiska ministerrådet har tre kontor i **Estland** (Tallinn, Tartu och Narva, av vilka kontoret i Narva enligt uppgift kommer att stängas). Det största samarbetsprojektet år 2024 var firandet av Nordens dag i Narva

i slutet av mars. Flera offentliga tillställningar arrangerades i staden. Finlands ambassad i Tallinn medverkade tillsammans med de övriga nordiska ländernas beskickningar i planeringen och genomförandet av evenemanget. Gemensamt samordnade inlägg publicerades på sociala medier.

I oktober 2024 firades den traditionella nordiska veckan i Ida-Virumaa. Finlands ambassad deltog i planeringen av veckan med eget innehåll (till exempel skolbesök med temat cirkulär ekonomi) och hjälpte till med att hitta lämpliga samarbetspartner.

När det gäller paneldiskussionerna under Arvamusfestivalen samarbetade Finlands ambassad år 2024 med Nordiska ministerrådet och hjälpte till med att hitta lämpliga experter. Även skolor informerades och skolungdomar engagerades att delta i ungdomsevenemanget Cyber Battle.

De nordiska ambassadörerna turades också om att arrangera lunchmöten på hög nivå i Tallinn. I en NB8-kontext arrangerades det också gemensamma evenemang i olika konstellationer.

Under 2024 sökte Finlands ambassad i Tallinn finansiering (ca 45 000 euro) från Nordic Embassy Programme, vilket är ett program som riktar sig till ministerrådets representationer och som ska främja målen för Vision 2030. Projektet går under namnet "Estonian Youth vs. Goliath; Promoting Gender Equality in the Digital Age". Projektet genomförs tillsammans med flera andra nordiska ambassader. Den viktigaste estniska partnern i projektet är President Kaljulaid Foundation, som har en stark lokalkännedom och en gedigen bakgrund i främjandet av jämlikhetsteman.

Det nordiska samarbetet funderade väl och var aktivt i **Lettland** under 2024. De nordiska ambassaderna har bland annat en gemensam krisplan och regelbundna möten och övningar kring dess underhåll. Ambassaderna och Nordiska ministerrådets kontor i Riga ordnade tillsammans olika evenemang. Ett sådant var exempelvis ambassadörernas gemensamma regionala besök i Daugavpils hösten 2024. I anslutning till besöket hölls det årliga samnordiska evenemanget Nordic Days. Det hölls också gemensamma möten med lettiska myndigheter. På sommaren ordnades den traditionella samnordiska mottagningen, där hundratals främst lettiska gäster deltog. De nordiska länderna hade också ett gemensamt tält på demokratifestivalen LAMPA sommaren 2024.

Det nordiska samarbetet fungerar mycket bra och är också aktivt i **Litauen**. Under de senaste två åren har det nordiska samarbetet i många avseenden utvidgats till NB8-samarbete, och NB8 har etablerat sig som den främsta referensgruppen. Nordiska ministerrådets kontor i Vilnius är en viktig samarbetspartner. De nordiska och baltiska handelskamrarna i Vilnius samarbetar också med varandra och med ambassaderna. I den nordiska eller NB-konstellationen bedrivs mångsidigt samarbete för att arrangera många olika evenemang och möten som ansluter sig till såväl politik, kultur och affärsliv som mänskliga rättigheter.

I den nordiska eller NB-konstellationen hålls möten med litauiska ministrar, tjänstemän och andra viktiga kontakter. Handelskamrarna ordnar regelbundet besök och evenemang för allmänheten. Under 2024 ordnade de nordiska ambassaderna också en gemensam utbildning om sociala medier. De viktigaste gemensamma evenemangen under 2024 var kulturdagarna Scandinavian Days, näringslivsseminariet Nordic-Baltic Sustainability Summit och Prideparaden, där de nordiska länderna hade ett eget Prideflag.

Arktiska rådet är det dominerande ramverket för de nordiska ländernas **arktiska samarbete**. De åtta medlemsstaterna i Arktiska rådet är Finland, Sverige, Norge, Danmark, Island, Kanada, USA och Ryssland, samt sex organisationer som företräder de arktiska ursprungsbefolkningarna och som är permanenta deltagare.

Efter att Ryssland anföll Ukraina blev de andra medlemsländerna i Arktiska rådet tvungna att ompröva och begränsa samarbetet med Ryssland. Ryssland suspenderades dock inte. Som ordförandeland i Arktiska rådet gjorde Norge det till sitt främsta mål att säkerställa kontinuiteten i Arktiska rådet. Efter att riktlinjer för tillvägagångssättet antogs i februari 2024 under ledning av Norge har Arktiska rådets arbetsgrupper och expertgrupper åter sammanträtt virtuellt under rapporteringsåret.

Det finns emellertid fortfarande ingen politisk växelverkan inom ramen för Arktiska rådet, vilket har ökat de informella kontakterna mellan de andra medlemsländerna i lämpliga sammanhang. Det mest aktiva informationsutbytet har skett mellan de nordiska länderna. Vid sidan om Arktiska rådets arbete har spänningarna som spridit sig till den arktiska regionen ökat behovet av dialog även om frågor som gäller militär säkerhet, främst inom ramen för Nato. Militär säkerhet ingår inte i Arktiska rådets behörighet.

Under 2024 har intresset för den arktiska regionen fortsatt att växa globalt. Den geostrategiska konkurrensen i kombination med allt snabbare klimattoppvärmning i den arktiska regionen ökar intresset för sjövägar, naturresurser och affärsmöjligheter. Som medlemsländer i Arktiska rådet har de nordiska länderna konsekvent betonat att kontrollen över de arktiska områdena måste förbli hos de arktiska länderna. De arktiska staterna och de människor som bor i den arktiska regionen spelar en nyckelroll i de beslut som gäller den arktiska regionens framtid.

Norge har skött ordförandeskapet förtjänstfullt i en utmanande situation. Förutom kontinuiteten har Norge lagt fokus i samarbetet på världshaven, miljö och natur, hållbar ekonomisk utveckling och de människor som bor i den arktiska regionen, särskilt ungdomarna. Under rapporteringsåret har aktiva förberedelser pågått inför den första konferensen som förbereds av och samlar ungdomar i den arktiska regionen. Konferensen hölls i Tromsø i januari 2025. Denna prioritering förväntas få en fortsättning under Danmarks ordförandeskapsperiod, som börjar i maj 2025. Efter Danmark övergår ansvaret för ordförandeskapet i Arktiska rådet till Sverige. Att de nordiska länderna har ordförandeskapet sex år i rad skapar möjlighet till strategisk kontinuitet – till exempel i fråga om att prioritera just ungdomars delaktighet. Barn och unga är ett av huvudteman även under Finlands ordförandeskap i Nordiska ministerrådet år 2025.

Huvudevenemang inom det arktiska samarbetet som arrangerades i de nordiska länderna år 2024 var Arctic Frontiers i Tromsø i januari och Arctic Circle Assembly i Reykjavik i oktober. Förutom huvudevenemangen ägde nordiskt informationsutbyte och informella möten rum i många andra mindre sammanhang, där de nordiska arktiska ambassadörerna träffades.

Finland, Norge och Sverige hade tillsammans ordförandeskapet i **Barents euroarktiska råd** fram till oktober 2024. I november beslutade Finland att dra sig ur denna samarbetsform från och med början av 2026, eftersom det inte längre motsvarar dagens behov. Ett tätt samarbete i de nordliga områdena är viktigare än någonsin för Finland, och det kommer att fortsätta i andra forum, såsom Nordiska ministerrådet och Arktiska rådet.

Profilerings- och positioneringssamarbete

Det nordiska profileringsarbetet fortsatte aktivt under 2024. Arbetet fokuserade särskilt på stöd till de nordiska beskickningarna och kollegialt lärande. Utifrån de behov som kartlagts av arbetsgruppen för nordisk offentlig diplomati beslutade man att starta två nya projekt: utarbetande av en global analys av

det nordiska varumärket (genomförd av Anholt & Co) och utveckling av en nordisk varumärkesverktygslåda.

Den traditionella diskussionsserien Nordic Talks nådde deltagare på olika håll i världen 2024. Serien som har pågått sedan 2020 har presenterat över 500 talare och har lyssnats i över 50 länder. Utvecklandet av konceptet Traces of North fortsatte under 2024. Konceptet, som ursprungligen bestod av en webbplats och innehåll på sociala medier, håller på att utvidgas till en digital coffee table-bok som riktar sig till ambassader och andra nordiska aktörer globalt. En utställning som baserar sig på boken kommer att genomföras i ett senare skede. Publikationen kan också beställas för distribution vid olika evenemang. Målet är att skapa en konkret och visuellt effektiv produkt som stöder det internationella främjandet av det nordiska varumärket.

SEKTORIELLT SAMARBETE

Kultursamarbete

Arbetet i Nordiska ministerrådet för kultur styrdes av Nordiska ministerrådets **Vision 2030** och **programmet för Sveriges ordförandeskap 2024**. Som ordförandeland främjade Sverige läsning bland barn och unga och utbytet av erfarenheter kring beredskapsfrågor inom kultur- och mediesektorn. Sverige aktiverade särskilt det nordisk-baltiska samarbetet i fråga om att skydda kulturarvet i tider av kris och krig.

Under Sveriges ledning sammanträdde **ministerrådet för kultur** två gånger under året: på våren i Stockholm och på hösten i Reykjavik, i samband med Nordiska rådets session. I samband med Stockholmsmötet höll kulturministrarna även ett informellt möte med kulturministrarna i Estland, Lettland och Litauen. Ministerrådet för kultur tog under året ställning till en av Nordiska rådets rekommendationer, rekommendation 5/24: "En utlånsordning för kulturskatter mellan nordiske institusjoner".

Kulturministrarna godkände **kultursektorns budget för 2025** och det nya **nordiska samarbetsprogrammet för kulturpolitik 2025–2030** <https://pub.norden.org/politiknord2024-734/>. När programmet utarbetades hade man omfattande samråd med olika aktörer, inklusive Nordiska rådet. Sverige, Finland, Danmark och Åland deltog i beredningen av ett arbetsprogram för genomförandet av samarbetsprogrammet 2025–2027. Enligt samarbetsprogrammet kan de nordiska länderna tillsammans stärka kulturens betydelse internationellt och bygga hållbara och motståndskraftiga samhällen.

Ministerrådet för kultur beslutade att stödja **främjandet av läsning** bland unga i områden med socioekonomiska utmaningar. Som underlag för beslutsfattandet användes ny forskningsdata, bland annat Kulturanalys Nordens rapport "Statliga insatser för ökad läsning och läslust hos barn och unga i Norden" <https://www.norden.org/sv/publication/statliga-insatser-okad-lasning-och-laslust-hos-barn-och-unga-i-norden> (NMR, Nordisk kulturfakta 2024:04). I anslutning till främjandet av läsning bland barn och unga beviljade ministerrådet för kultur också ytterligare finansiering för projektet "**Den nordiska bokslukaren**", vilket samordnas av Nordisk kulturkontakt och presenterar nordisk barnlitteratur och barnboksillustration.

Kulturministrarnas möte: fr. v. Lilja Dögg Alfreðsdóttir, Annika Hambrudd, Lubna Jaffery, Parisa Liljestränd, Sari Multala, Karen Ellemann, Sirið Stenberg och Torsten Asbjørn Andersen

Bild: Magnus Fröderberg/norden.org

I anslutning till läsning bland barn och unga deltog forsknings- och kulturminister Multala tillsammans med Sveriges utbildningsminister och de norska och svenska kulturministrarna i **paneldiskussionen "Läsning så in i Norden"**, vilken arrangerades av Sverige den 26 september 2024 i samband med Bokmässan i Göteborg.

När det gäller barn och unga beslutade ministerrådet för kultur också att ändra **kultur- och språkprogrammet Volt** till ett program som gäller tills vidare. Responsen på programmet har varit positiv, men antalet ansökningar till programmet har ändå inte varit särskilt stort. Finland antecknade en ståndpunkt i protokollet om att programmet framöver regelbundet bör utvärderas av en utomstående bedömare.

Kulturministrarna godkände verksamhetsplanen 2025–2027 för forskningscentret **Kulturanalys Norden**, som får en del av sin finansiering från ministerrådet för kultur. Mandatet för **nordiskt översättningsstöd** förnyades också, vilket betyder att det även framöver är den danska Slots- og kulturstyrelsen som ansvarar för administrationen av stödprogrammet.

När det gäller den internationella verksamheten gav ministerrådet för kulturministerrådets sekretariat i uppdrag att utreda konceptet och de praktiska förutsättningarna för att man ska kunna organisera **samnordiska kultursatsningar utanför Norden** under perioden 2025–2030.

Vid ett informellt nordiskt-baltiskt möte antog kulturministrarna en gemensam deklaration med titeln **"Nordic-Baltic ministerial declaration on the role of culture and cultural heritage for democratic and resilient societies"** <https://www.norden.org/en/declaration/role-culture-and-cultural-heritage-democratic-and-resilient-societies>. I deklarationen betonar kulturministrarna vikten av kultursamarbete mellan de nordiska och baltiska länderna och anser att det är viktigt att stärka de nordiska och baltiska ländernas förmåga att skydda kulturarvet och upprätthålla kulturverksamhet i tider av kris och krig. Dessutom fördömer kulturministrarna Rysslands invasion av Ukraina och förstörelsen och skadandet av Ukrainas kulturarv. Sverige, med Riksantikvarieämbetet som samarbetspartner, arrangerade också i Stockholm den 11–12 juni 2024 en **konferens om beredskapsfrågor inom kultursektorn** som främst riktade sig till nordisk-baltiska myndigheter och hade särskilt fokus på skydd av kulturarvet.

Sektorsövergripande samarbete

Ministerrådet för kultur och ministerrådet för utbildning och forskning antog tillsammans en **nordisk språkpolitisk deklaration**, som kompletterar varje lands nationella språkpolitik. Enligt deklarationen vill man hålla de nordiska språken levande och utveckla den nordiska språkgemenskapen. En särskilt tillsatt tvärssektoriell språkpolitisk arbetsgrupp stod för beredningen av ett arbetsprogram för genomförande av deklarationen 2025–2027.

Kulturministrarna diskuterade en **uppdatering av reglerna för Nordiska rådets priser** utifrån en utredning som hade gjorts av Telemarksforskning. Samarbetsministerrådet kommer i fortsättningen att ansvara för finansieringen av priserna, men kulturministrarna behåller även framöver ansvaret för prisernas innehåll, med hjälp av juryer av sakkunniga.

Under sitt ordförandeskapsår 2021 inledde Finland ett flerårigt projekt, **Nordic Networks for Circular Construction**, vilket samordnades av miljöministeriet och vilket nu har avslutats. Det har publicerats en slutrapport för projektet: "Policy Pathways for Fostering Circular Transition in Construction in the Nordic Region" <https://pub.norden.org/nord2024-030/>. Inom projektet ansvarade undervisnings- och kulturministeriet för en sammanfattning av narrativet om den nordiska byggnadskulturen till en publikation med titeln "An Invitation to Be Exceptional: A Narrative for the Nordic Baukultur" <https://pub.norden.org/nord2024-022/>. I narrativet identifieras gemensamma faktorer för arkitektur- och byggsektorn i Norden och föreslås teman som man kan föra vidare inom arkitektur- och byggsektorn för att främja hållbarhet.

Annan viktig verksamhet

På förslag av minister Multala valdes följande personer genom beslut av Nordiska ministerrådet till finländska representanter i **nordiska förtroendeuppdrag**:

- Till *styrelsen för Nordisk Kulturfond* 2025–2026: Kirsi Väkiparta, specialsakkunnig (ordinarie ledamot) och Tapani Sainio, kulturråd (suppleant)
- Till den *nationella prisnämnden för Nordiska rådets filmpris* 2025–2028: Marjo Pipinen, kommunikationsexpert (ordförande, ledamot), Kalle Kinnunen, filmjournalist (ledamot) och Tytti Rantanen, verksamhetschef (ledamot)
- Till den *nationella prisnämnden för Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris* 2025–2028: Maria Lassén-Seger, docent i barn- och ungdomslitteratur (ordförande, ordinarie ledamot), Sirke Happonen, docent, universitetslektor, fil.dr (ordinarie ledamot), Mikael Gros, Content Manager och bibliotekarie (suppleant) och Pirkko Ilmanen, fil.mag., bibliotekspedagog (suppleant).

Utbildnings- och forskningssamarbete

Under Sveriges ledning hade ministerrådet för utbildning och forskning (MR-U) som huvudtema för år 2024 STEM-ämnena (Science, Technology, Engineering and Mathematics), grundläggande färdigheter och ansvarsfull internationalisering av högre utbildning och vetenskap. Under året fattades det även beslut om sektorns nya samarbetsprogram för åren 2025–2030 och om en uppdaterad nordisk språkpolitisk deklaration.

Den snabba utvecklingen inom teknik och naturvetenskaper kräver ny kompetens på hög nivå. För att upprätthålla konkurrenskraften och innovationsförmågan i de nordiska länderna är det centralt att man möter detta kompetensbehov och på vissa håll kompetensbristen. Att vägen till kompetens utgör ett starkt kontinuum, med start i småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen och vidare till högre utbildning och livslångt lärande, är en förutsättning för framgång med detta.

Ordförandelandet Sverige arrangerade ett nordiskt seminarium om PISA-resultaten, med särskilt fokus på inlärningsresultaten för matematik. Under seminariet presenterades också exempel på nationella strategier för kompetensen inom matematik och naturvetenskaper, såsom Finlands LUMA-strategi 2030. Under året publicerades även rapporten Northern Lights, som innehöll en analys av undervisningen i matematik och naturvetenskaper samt de förändrade förutsättningarna och utmaningarna för undervisningen. Rapporten grundade sig på resultaten för de nordiska länderna i den internationella undersökningen TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study). Nordiskt nätverk för vuxnas lärande (NVL) arrangerade en konferens om kompetensbehoven inom den gröna omställningen.

Förutom matematiska färdigheter lyfte Sverige i sitt ordförandeskapsprogram även fram vikten av läs- och skrivfärdigheter och arrangerade i samarbete med kultursektorn ett seminarium om barns och ungas läsning på Bokmässan i Göteborg.

Det expertarbete vad gäller den samhälls- och samhällsekonomiska betydelsen av småbarnspedagogik som inleddes under den isländska ordförandeskapsperioden avslutades och en rapport publicerades i ministerrådets publikationsserie. Även i det kommande samarbetsprogrammet för utbildning och forskning framträder småbarnspedagogiken starkt inom utbildningsområdet som helhet.

Internationalitet utgör en central del av högskolornas och forskningsinstitutens verksamhet. I en instabil och polariserad värld är det emellertid viktigt att de nordiska forskarsamhällenas öppenhet och samarbete inte utnyttjas för negativa eller skadliga syften. Därför är det viktigt att verksamhet och kunskap som är känslig och värd att skydda inte hamnar i fel händer. Som avslutning på sitt ordförandeskapsår arrangerade Sverige en konferens och ett möte om ansvarsfull internationalisering av högre utbildning och vetenskap.

Inom ramen för det nordiska DIS-nätverket för demokratifostran arrangerade det svenska Skolverket också en konferens om skolornas arbete för demokrati och mot rasism. I Sverige har man utarbetat en så kallad demokratistegen som ska stödja arbetet med demokrati och mänskliga rättigheter i skolorna. I utarbetandet av stegen har man dragit nytta av det nordiska samarbetet inom demokratifostran och särskilt den så kallade Dembra-modellen inom norsk demokratifostran.

Tema för det möte som Nordiska ministerrådet för utbildning och forskning höll i Stockholm var utbildningen i STEM-ämnena i hela utbildningssystemet. Ämbetsmannakommittén för utbildning och forskning sammanträdde fyra gånger. Under mötena diskuterades det samarbete som skulle genomföras

under året, skapandet av ett nytt nätverk för livslångt lärande (det tidigare nätverket för vuxnas lärande) och resultaten från projekten under strategiperioden 2021–2024.

Finansieringsprogrammet för utbildningssamarbete, Nordplus, tog emot 544 ansökningar i ansökningsomgången och genom ansökningsomgången för våren 2024 finansierades 347 projekt med totalt ca 12,5 miljoner euro, vilket täckte in alla utbildningsnivåer samt utvecklingsprojekt för nordiskt språksamarbete. På grund av pandemin hade programmet återbetalade anslag till sitt förfogande utöver de årliga budgetmedlen. Ett särskilt prioritetsområde i ansökningsomgången var socialt hållbar utveckling.

År 2024 pågick totalt 125 forskningsprojekt vid institutet för nordiskt forskningssamarbete NordForsk. Sett till anslagen var forskningen om hälsa och välmående det största området för samarbete under det år som gick. År 2024 lanserades forskningsprogram som gällde bland annat hållbar utveckling av den arktiska regionen, effekterna av covid-19-pandemin på barns och ungas lärande och välmående samt forskning om invandring och integration. Finansiering beviljades också till forskarnätverk för forskning om antimikrobiell resistens samt samhällelig beredskap och resiliens. Finansieringen från NordForsk bygger på en finansieringsmodell där 1/3 av pengarna kommer från Nordiska ministerrådet och 2/3 från andra finansieringskällor, främst nationella forskningsfinansiärer.

Miljö och klimat

Nordiska ministerrådets miljö- och klimatsektor har sedan 2021 arbetat aktivt med genomförandet av ministerrådets Vision 2030. Samarbetet innefattar många olika teman, t.ex. grön omställning, klimat, biologisk mångfald, cirkulär ekonomi, byggande och trafik. Sex permanenta arbetsgrupper har förverkligat sektorns samarbetsprogram för perioden 2019–2024, vilket har bidragit till att nå visionens mål. Miljömärket Svanen och den nordiska finansieringsinstitutionen Nefco, som båda delfinansieras av miljö- och klimatsektorn, är viktiga aktörer i det nordiska miljö- och klimatsamarbetet. I Finland ansvarar miljöministeriet för byggfrågor och ministeriet har under senare år deltagit aktivt i det nordiska byggsamarbetet. Miljöministeriet har dessutom, tillsammans med arbets- och näringsministeriet, medverkat i ministerrådets samarbete om fysisk planering och stadsutveckling.

Samarbetsprogrammet för miljö- och klimatsektorn antogs av miljö- och klimatministrarna i augusti 2024. Programmet inkluderar tre övergripande mål och flera delmål som anknyter till klimatiförändringarna, förlusten av biologisk mångfald och föroreningarnas effekter på miljön. Samarbetsprogrammets mål och delmål definieras närmare i arbetsplanen för perioden 2025–2027. Under ledning av ämbetsmannakommittén för miljö- och klimat (ÄK-MK) utarbetade sektorn 2024 ett tiotal förslag till program, som ska konkretisera de insatsområden som definieras i arbetsplanen. Programmen, som kommer att starta i början av 2025, fokuserar bl.a. på att minska utsläppen av växthusgaser, stoppa förlusten av biologisk mångfald, främja övergången till en cirkulär ekonomi, minska plastföroreningar och reducera de negativa effekterna av konsumtion. Aktiviteterna kommer att fokusera både på åtgärder i de nordiska länderna och på det internationella samarbetet.

I det strategiska arbetet med att ta fram nya aktiviteter för perioden 2025–2027 har länderna kunnat bygga vidare på de resultat som samarbetet producerat under de senaste åren. Under det avslutande året av strategiperioden 2019–2024 publicerade ett flertal projekt sina slutrapporter och rekommendationer för det fortsatta samarbetet.

De nordiska länderna är aktiva i många internationella miljö- och klimatprocesser. Till de viktigaste hör genomförandet av konventionen om biologisk mångfald. Länderna deltar också aktivt i det globala klimatarbetet som bedrivs utifrån Parisavtalet. I november hölls FN:s årliga klimatmöte i Baku, Azerbajdzjan. Sedan 2022 pågår förhandlingar om ett nytt globalt avtal som syftar till att begränsa de negativa effekterna av plastanvändning. De nordiska länderna har varit pådrivande i förhandlingarna och eftersträvar ett ambitiöst slutresultat. Det femte internationella förhandlingsmötet hölls i Sydkorea i slutet av året, men parterna kunde inte ännu enas om ett nytt avtal. Förhandlingarna fortsätter 2025 med syfte att nå ett globalt bindande avtal så snart som möjligt.

Miljö- och klimatministrarna (MR-MK) höll årets första möte i maj. Under mötet i Stockholm diskuterade ministrarna bl.a. internationella miljö- och klimatprocesser, såsom de pågående förhandlingarna om ett globalt avtal för att minska plastföroreningarna. Klimatfrågor, inklusive anpassning till klimatförändringarna, var ett annat diskussionstema. UNEP:s generalsekreterare Inger Andersen deltog i mötet. Ministrarna diskuterade särskilt cirkulär ekonomi och möjligheterna till samarbete mellan de nordiska länderna och UNEP. Därtill antog ministrarna en gemensam deklaration med UNEP. Årets andra ministermöte ordnades som ett digitalt möte i november. På mötet presenterade Finland prioriteringarna i sitt inkommande ordförandeskap i Nordiska ministerrådet.

Byggande

Det nordiska samarbetet inom byggsektorn har under senare år haft en särskild inriktning på hållbart byggande och klimatfrågor. Samarbetet har bland annat främjat den offentliga upphandlingens positiva miljö- och klimatkonsekvenser, stärkt det nordiska samarbetet inom träbyggande och skapat förutsättningar för inrättande av utsläppsfria byggarbetsplatser. De nordiska länderna har också delat erfarenheter om genomförandet av EU:s regelverk vad gäller byggande och byggnaders klimatavtryck.

Under ledning av miljöministeriet påbörjades 2021 ett treårigt projekt vars mål var att främja den cirkulära ekonomin inom byggandet, skapa nya samsarbetsnätverk och dela praxis inom cirkulärt byggande i Norden. I samarbetet deltog från Finland förutom miljöministeriet arbets- och näringsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet samt SITRA. Projektet tog fram en rad rekommendationer för det fortsatta nordiska samarbetet om cirkulärt byggande. Resultaten presenterades vid ministermötet i augusti i Göteborg. De ministrar som ansvarar för bygg- och boendefrågor diskuterade förslaget till ett framtida nordiskt program för hållbart byggande, som kommer att utarbetas för perioden 2025–2027.

Regionplanering och utveckling av städer

Under ministerrådet för hållbar tillväxt (MR-TILLVÄXT) finns tre ämbetsmannakommittéer (energi-, närings- och regionalpolitik). Ämbetsmannakommittén för regionalpolitik (ÄK-R) behandlar frågor som gäller regionalpolitik och fysisk planering. Både miljöministeriet och arbets- och näringsministeriet är representerade i ÄK-R, som bl.a. beslutar om finansieringen av gränsområdeskommittéerna och Nordregio, dvs. det nordiska forskningscentret för regional utveckling och regional planering. Tre permanenta arbetsgrupper bidrog till förverkligandet av målen i regionalsektorns samsarbetsprogram 2019–2024, vilket även bidrog till att uppfylla målen i Vision 2030.

Temat i ministermötet i juni var Civil regional beredskap – för ett robust Norden. Ministrarna diskuterade även det nya samsarbetsprogrammet för perioden 2025–2030. I samarbetet har Finland betonat övergripande säkerhet, betydelsen av den gröna omställningen och tillgången på kompetent arbetskraft i sektorer som främjar ren energi. Utvecklande av arbetet i gränsområdeskommittéerna fortsatte också.

Nordiska miljöfinansieringsbolaget NEFCO

Huvudkontoret för Nefco, den nordiska gröna banken (officiellt Nordiska Miljöfinansieringsbolaget) ligger i Helsingfors. Nefco arbetar för att påskynda den gröna omställningen genom att erbjuda tillväxtfinansiering åt små och medelstora företag vars riskprofil ännu inte lämpar sig för kommersiella banker. Under 2024 investerade NEFCO i sex nya internationaliseringsprojekt för små- och medelstora företag inom å transport-, energi- och industrisektorerna.

Nefco genomför också återuppbyggnadsprojekt i Ukraina med finansiering från de nordiska länderna och EU. Tyngdpunkten ligger på kritisk infrastruktur i kommunerna för att säkerställa energi- och vattenförsörjning samt på att reparera och bygga skolbyggnader och boenden för internflyktingar. Målet är att stärka resiliensen och stödja miljösäkerheten i Ukraina samt att främja landets integration i Europa.

Näringslivs- och innovationspolitik

Huvudtemat för Nordiska ministerrådets näringsministermöte den 4 oktober var hållbar gruv- och mineralproduktion. Mötet hölls i Stockholm vid Epirocs forskningsgruva i Sickla. Samma dag lanserade den nordiska gruvbranschen ett samarbetsnätverk med målet att främja branschens tillväxt och konkurrenskraft i hela värdekedjan (Nordic Forum on Raw Materials). Som avslutning på mötet undertecknade näringsministrarna en deklaration om näringspolitiskt samarbete baserad på ett initiativ som Norge tog för ett år sedan. Sverige, Finland och Norge deltog i mötet på ministernivå och Danmark och Grönland deltog på tjänstemannanivå.

I ämbetsmannakommittén för näringspolitik (ÄK-N) låg arbetets huvudfokus år 2024 på att planera näringsområdets samarbetsprogram för åren 2025–2030, utarbeta ett industriprogram på initiativ av Norge och arrangera näringsministermöten. Ämbetsmannakommittén för näringspolitik sammanträdde fyra gånger: den 6 mars, 23 april och 27 november i Köpenhamn och den 25 september i Stockholm. Dessutom arrangerades ett extra distansmöte med fokus på projektfrågor den 16 januari.

Huvudteman för Teams-mötet den 16 januari var Nordic GovTec, Nordic Design Summit, kritiska värdekedjor (Danmark, Finland) och projektbudgetar. Vid Köpenhamns-mötet den 6 mars remitterades Färöarnas ansökan om fullt medlemskap till samlarbetsministrarna för avgörande. Dessutom behandlades samarbetsprogrammet för åren 2025–2030, arbetsplanen för 2025–2027 och det norska initiativet om nordiskt industrisamarbete. På mötesagendan den 23 april stod transportprogrammet och förberedelserna inför EXPO 2025. Mötet den 25 september fortsatte i huvudsak med årets tidigare teman. Den 27 november presenterade Finland en preliminär plan för ordförandeskapet i ÄK-N. Mötet godkände arbetsprogrammet för åren 2025–2027 och, efter de gjorda ändringarna, Nordic Tourism Plan 2025–2030. Dessutom diskuterades bland annat fördelningen av arbetsprogrammets anslag mellan olika fokusområden, utvecklingsförslag vad gäller Nordic Smart Government and Business, Nordic Innovation samt Nordiska ministerrådets gränshinderssamarbete.

Turism

År 2024 uppdaterade turismarbetsgruppen planen för nordiskt turismsamarbete fram till år 2030 och ämbetsmannakommittén för näringspolitik godkände planen vid sitt möte i november 2024. Som medlemmar i den nordiska turismarbetsgruppen deltog arbets- och näringsministeriet och Visit Finland aktivt i uppdateringen av planen. Utkastet till planen kunde även kommenteras av bland annat medlemmarna i Turismforumet. År 2024 deltog Visit Finland i ett produktutvecklings- och marknadsföringsprojekt samordnat av Danmark för att främja resor till de nordiska länderna bland

amerikaner och kineser. Projektet utgjorde ett led i genomförandet av den tidigare planen för nordiskt turismsamarbete (2019–2023) och fick sin finansiering från den turismprojekthelhet som godkändes av näringsministrarna under Finlands ordförandeskap år 2021. Dessutom deltog Finland (bl.a. ANM, Visit Finland, Statistikcentralen) i genomförandet av andra projekt som ingick i projekthelheten genom att delta i exempelvis materialinsamlingen som gjordes inom projekten (regenerativ turism, utveckling av statistiken om turism).

Den nordiska turismarbetsgruppen, som är verksam under Nordiska ministerrådet arbetade under Sveriges ordförandeskap. Samarbetet styrdes av planen för nordiskt turismsamarbete 2019–2023, som godkändes av näringsministrarna sommaren 2019. Turism kom inte upp i diskussionerna på ministernivå under året. Ett aktivt nordiskt samarbete stödde verkställandet av Finlands turismstrategi särskilt gällande hållbar turism, kunskapsbaserad ledning inom turism och främjande av turism.

Energipolitik

Under Sveriges ordförandeskapsperiod var elmarknadssamarbete, elektrifiering och den gröna omställningen Nordiska ministerrådets teman för energisektorn.

Energiministerrådet (MR-E) sammanträdde i Stockholm den 3 oktober 2024. På agendan fanns det aktuella energisäkerhetsläget, elmarknadssamarbetet och vätgasens roll i energiomställningen. Dessutom skulle Nordiska ministerrådets samarbetsprogram för energisektorn 2025–2030 godkännas.

Ämbetsmannakommittén för energipolitik diskuterade planeringen av arbetet inom den nordiska energisektorn under de kommande åren och utarbetade ett samarbetsprogram för energisektorn 2025–2030, vilket godkändes vid energiministermötet i oktober. Man godkände också en arbetsplan för åren 2025–2027 samt bedömde utfallet av arbetsplanen för den föregående perioden 2022–2024. Ämbetsmannakommittén beviljade finansiering för flera nordiska projekt inom energisektorn, bland annat i fråga om tillstånd för havsbaserad vindkraft, värmepumpar, elköpsavtal (PPA) och genomförandet av EU:s energieffektivitetsdirektiv.

Av de arbetsgrupper och grupper som lyder under ämbetsmannakommittén för energipolitik var elmarknadsgruppen (EMG), arbetsgruppen för förnybar energi och vätgas (NAFH) och myndighetsgruppen för energieffektivisering Nordsyn aktiva år 2024. Dessutom höll man möten inom nätverksgruppen för avskiljning, användning och lagring av koldioxid i de nordiska och baltiska länderna (NgCCUS).

Elmarknadsgruppen (EMG)

Elmarknadsgruppens (EMG) arbete fortsatte aktivt under 2024. Reformen av EU:s elmarknadsmodell var ett centralt tema för arbetsgruppen. Elmarknadsgruppen arrangerade den 22–23 april 2024 Nordiskt Elmarknadsforum i Stockholm. Arbetsgruppen beställde och startade flera utredningar om aktuella ämnen, inbegripet publiceringen av en utredning om energifattigdom och startandet av utredningar om kapacitets- och flexibilitetsmekanismer samt användningen av aggregerad efterfrågefleksibilitet i de nordiska länderna.

Nätverksgruppen för avskiljning, användning och lagring av koldioxid (NgCCUS)

I NgCCUS, nätverksgruppen för avskiljning, användning och lagring av koldioxid, delar länderna med sig av information om sina egna CCUS-åtgärder. Sverige och Finland har stora källor för biogen CO₂, Norge och Danmark har möjligheter till undervattenslagring och Island har koldioxidutsläpp från användningen av

geotermisk energi som börjar lagras geologiskt i marken. Island planerar i likhet med Norge och Danmark att lagra koldioxid från andra länder. Norge och Danmark går mot koldioxidlagring i Nordsjön och konkreta åtgärder kommer att vidtas.

Arbetsgruppen för förnybar energi och vätgas (NAFH)

Den nya arbetsgruppen för förnybar energi och vätgas (NAFH) inledde arbetet i juni 2023 och året 2024 var arbetsgruppens första hela verksamhetsår. Ordförandeskapet i NAFH-arbetsgruppen följer ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet, och år 2024 var Sverige ordförande. År 2024 fungerade arbetsgruppen som styrgrupp för utredningsprojektet Mapping Nordic Hydrogen Valleys, vilket finansierades av ämbetsmannakommittén för energipolitik. Utredningen kartlade potentiella produktionsområden och -koncentrationer för vätgas och vidareförädlade produkter i Norden med beaktande av bland annat områdets infrastruktur, möjligheterna till slutanvändning av produkterna samt politiska åtgärder som främjar vätgasproduktionen i regionerna. I samband med utredningen togs det fram en applikation som kan användas till att söka olika typer av vätgaskoncentrationer i de nordiska länderna. Arbetsgruppen planerade också framtida utredningar och hörde aktuella inledande presentationer.

Regionalpolitik

I det nordiska samarbetet omfattar den regionala sektorn både regional utveckling och regional planering och är därför i princip förvaltningsövergripande. Merparten av den regionala sektorns arbete och resurser är inriktad på genomförandet av samarbetsprogrammet för åren 2021–2024. I praktiken har tre temagrupper ansvarat för genomförandet av programmet. Grupperna har fokuserat på stadsutveckling, landsbygdsutveckling samt innovativa och resilienta regioner. I varje temagrupp har det ingått finländska medlemmar från både statsrådet och regionerna. Forskningsinstitutet Nordregio har som temagruppernas sekretariat och genomförare av forsknings- och utredningsprojekt haft en viktig roll när det kommer till att genomföra samarbetsprogrammet och att informera om och sprida resultaten. Majoriteten av projekten inom programmet har varit olika utrednings- och forskningsprojekt, genom vilka man har tagit fram information, identifierat och spridit god praxis samt skapat nätverk bland nationella, regionala och lokala aktörer i olika länder.

År 2024 låg fokus på att slutföra åtgärderna i samarbetsprogrammet och att sprida resultaten av dem. Förutom samarbetsprogrammet och de temagrupper som genomför det, utgör 12 gränskommittéer och organisationen för nordiskt atlantsamarbete NORA andra viktiga aktörer inom sektorn. Dessa, liksom det samnordiska regionforskningsinstitutet Nordregio, får sin grundfinansiering från budgeten för den regionala sektorn.

I ämbetsmannakommittén för denna sektor fokuserade arbetet år 2024 på beredningen av det nya samarbetsprogrammet för åren 2025–2030. I det nya samarbetsprogrammet ligger fokus innehållsmässigt på övergripande säkerhet och beredskap, attraktionskraft, konkurrenskraft och ren omställning i regionerna samt planeringen av och prioriteringar inom områdesanvändningen. I genomförandet strävar man efter ett större genomslag än tidigare samt nordiskt mervärde. Genomförandet av programmet inleds med utgångslägesanalyser som ska göras i början av 2025. I praktiken kommer genomförandet att ske i tre temagrupper, till vilka det kommer att utses företrädare för både olika förvaltningsområden och den regionala och lokala nivån.

År 2024 reviderades finansieringsmodellen för gränskommittéerna så att finansieringen och dess nivå bestäms på basis av ansökan. I en utlysning som ordnades av Nordiska ministerrådets sekretariat beviljades finansiering till samtliga tolv gränskommittéer.

Ämbetsmannakommittén för regionalpolitik, ÄK-R, sammanträdde fyra gånger under året. Det första av dessa möten var digitalt, det andra hölls i Köpenhamn, det tredje i Storlien och det fjärde i Luleå.

Finland deltog på distans i det minstermöte (MR-R) som Sverige arrangerade i Karlstad. Huvudtemat för minstermötet var regional beredskap, om vilket Nordregio under 2024, på uppdrag av ordförandelandet Sverige, genomförde en utredning: Robust Regional Preparedness. Inom projektet undersökte man bland annat vad som var god praxis inom den regionala beredskapen i olika länder. De viktigaste slutsatserna från projektet har sammanställts som policyrekommendationer. Vid minstermötet godkändes också ett samarbetsprogram för åren 2025–2030 och man diskuterade en utveckling av det gränsregionala samarbetet.

Till de viktigaste evenemangen hörde också Gränsregionalt Forum, som hölls i Stjørdal i Norge i oktober, och Nordregio Forum, som hölls i Luleå i Sverige i november och som hade den gröna omställningen som tema.

Ekonomi- och finanssektorn

Under Sveriges ordförandeskapsperiod sammanträdde de nordiska finansministrarna som MR-Finans i Stockholm den 4 juni 2024. Huvudteman för mötet var produktivitetsutvecklingen i de nordiska länderna samt myndigheternas roll vid störningar såsom covid-19-pandemin och energikrisen och i relation till strukturomvandlingar. Dessutom fördes en preliminär diskussion om Nordiska rådets rekommendation från våren 2024 om en ändring av det nordiska skatteavtalet. I diskussionen kom ministrarna fram till att medlemsstaterna inte är villiga att öppna upp skatteavtalet, men att man ska fortsätta att granska frågan på tjänstemannanivå, särskilt utifrån erfarenheterna från Öresundsavtalet mellan Danmark och Sverige.

Den nordiska ämbetsmannakommittén med ansvar för ekonomi- och finanssektorn, ÄK-Finans, sammanträdde under Sveriges ledning i Stockholm den 15 mars 2024 och i Köpenhamn den 10 oktober 2024. Det hölls också ett distansmöte den 25 november 2024. Förutom de ekonomiska effekterna av covid-19-pandemin och de lärdomar som dragits av dem, fokuserade ämbetsmannamötena särskilt på slutförandet av det sektorsövergripande och fleråriga Vision 2030-projektet ”Inkluderende økonomisk vækst i arbejdet med den grønne omstilling” (på engelska ”Ensuring inclusive economic growth in the transition to a green economy”). Inom projektet granskades bland annat den socioekonomiska utvecklingen av landsbygds- och stadsområden i de nordiska länderna i relation till den rena omställningen, liksom de utmaningar som ansluter sig till att effekterna av den rena omställningen fördelar sig ojämnt mellan olika regioner. Nordregio svarade för det praktiska genomförandet av forskningsprojektet. Det beslutades att projektet skulle publiceras i flera delar, så att resultaten från de olika delområdena i den omfattande undersökningen skulle få större synlighet. Den sista delen publicerades i juni 2024.

Kommittén behandlade också en forskningsrapport som hade beställts av ministerrådets generalsekretariat och som gällde de politiska åtgärder som de nordiska länderna vidtog åren 2022–2023 för att stödja företag och privathushåll på grund av energipriserna. En allmän slutsats var att stödåtgärderna främst hade orsakat skadliga snedvridningar på marknaden.

I november 2024 beslutade ÄK-Finans att starta upp ett nytt forskningsprojekt om betydelsen av ökad marknadskoncentration för produktivitet och konkurrenskraft i Norden ("Betydningen af øget markedskoncentration for produktivitet og konkurrenceevne i Norden"). Det var dock först i januari 2025 som man kunde inleda konkurrensutsättningen i fråga om genomförandet av projektet. Målet är att undersökningen ska slutföras sommaren 2025.

Våren 2024 publicerade Nordic Economic Policy Review (NEPR) sin årliga publikation, vars tema var automatiska stabilisatorer i de nordiska länderna ("Fiscal Policy in Uncertain Times"). Professor Roope Uusitalo vid Helsingfors universitet, som från och med 2025 års utgåva ansvarar för redigeringen av NEPR, lade inför ÄK-Finans-kommittén fram preliminära planer för publiceringskommitténs fortsatta arbete. Det tema som har valts för 2025 års utgåva är lönebildningen i Norden. Kommittén fann det lovande att det år 2025 efter ett uppehåll kommer bidra till NEPR från alla nordiska länder. Särskilt för Island har detta tidigare ofta orsakat problem, eftersom det har visat sig vara svårt att varje år hitta forskare som är specialister på årets tema.

Jord- och skogsbrukssektorn samt fiske- och livsmedelssektorn

Ministermötet under den svenska ordförandeskapsperioden hölls i Karlstad. Vid mötet antog ministrarna en deklaration som har benämnts Karlstadsdeklarationen och som gäller nordiskt samarbete för beredskap och robusthet inom livsmedelsförsörjning och skog.

Ministrarna godkände också ett samarbetsprogram för åren 2025–2030, vilket definierar målen och delmålen för samarbetet för den kommande perioden. Ministrarna diskuterade hur man kunde fortsätta och utveckla samarbetet i fråga om att minska matsvinnet och att samordna olika former av mark- och havsanvändning.

Dagen före ministermötet arrangerades en workshop om framtiden för programmet Ny Nordisk Mat och ett seminarium om genresurscentret NordGens roll när det gäller beredskap och stärkandet av jordbruksproduktionens resiliens. På seminariedagen firades också 20-årsjubileet av Ny Nordisk Mat. Temana för och resultaten av workshopparna rapporterades till ministrarna.

Den verkställande ämbetsmannakommitténs arbete fokuserade på beredningen av ministermötet och deklarationen i anslutning till det samt på utarbetandet av en arbetsplan för genomförandet av samarbetsprogrammet. Höstmötet arrangerades i anslutning till det årliga forumet för EU:s Östersjöstrategi, vilket hölls i Visby.

Ämbetsmannakommittéerna för jord- och skogsbruk (ÄK-Jord och ÄK-Skog) sammanträdde i både april och november i Köpenhamn. Dagen före aprilmötet besökte representanterna Alnarp i Sverige, där de bekantade sig med nordisk skogsforskning (SNS) och jordbruksforskning (NKJ) och besökte genresurscentret NordGens nya lokaler. Förutom mötenas normala administrativa ärenden (budgeten, SNS, NKJ, NordGen, Vision 2030) fokuserade kommittéernas möten på beredningen av sektorns arbetsplan för åren 2025–2027.

Karlstadsdeklarationen om beredskap inom livsmedelsförsörjning och skog är antagen. Bild: Frida Hagman/Länsstyrelsen Värmland/norden.org

Ämbetsmannakommittén för fiske (ÄK-FISK) förnyade fiskesamarbetet utifrån en utvärdering av samarbetet. Samarbetet kommer framöver att fokusera på fastställda teman. Fiskesamarbetets finansiering för nätverkssamarbete och utvecklingsprojekt inom sektorn ska riktas in efter dessa teman och på basis av tidsbundna ansökningar. I samband med ämbetsmannakommitténs möte arrangerades i Göteborg i mars ett seminarium vars teman var den gröna omställningen inom fisket och stärkande av hållbarheten inom vattenbruket, inbegripet användningen av nya foderråvaror.

Ämbetsmannakommittén för livsmedel (ÄK-LIVS) höll sina möten under 2024 i Stockholm i mars och i Köpenhamn i september. Mötena bereddes nationellt av de finländska representanterna i underarbetsgrupperna. Vid Stockholmsmötet informerades kommittén om underarbetsgruppernas (NMDD, HSSD, NMF och NMKL¹) pågående, slutförda och planerade arbeten. Vid Köpenhamnsmötet drogs det separata sekretariatet för NMF in, och arbetsgruppens administration flyttades över till sekretariatet för HSSD. Arbetsgruppernas projekt och medel kommer dock även framöver att vara åtskilda, även om arbetsgruppernas mandat ligger ganska nära varandra. Vid septembermötet godkändes alla arbetsgruppers budgetar för 2025.

¹ The Nordic Working Group for Microbiology & Animal Health and Welfare (NMDD)
 Nordic Working Group for Healthy, Safe and Sustainable Diet (HSSD)
 Nordic Working Group for Food Safety & Consumer Information (NMF)
 Nordic Committee on Food Analysis (NMKL)

Inom projektet Vision 2030, som fokuserar på ett hållbart och hälsosamt livsmedelssystem, har man sammanfört olika tematiska projekt, såsom arbetet med att minska matsvinnet och planeringen av ett samnordiskt sidoevenemang i samband med COP29. "Hållbara och hälsosamma livsmedelssystem" ingick i ett förvaltningsövergripande projekt som hade en mer hållbar livsstil som sitt mål och som avslutades i och med mötet "Sustainable Living Day" i Stockholm i oktober. Det fanns hundratals deltagare på plats och tusentals fler följde programmet online.

Ämbetsmannakommittén fortsatte att noggrant följa det nationella genomförandet av de samnordiska näringsrekommendationerna som offentliggjordes år 2023. Det har inrättats en permanent kommitté, Nordic Diet Network (NDN), för mera långsiktig uppföljning. I Finland, Norge och Danmark offentliggjordes nationella näringsrekommendationer utgående från de nordiska rekommendationerna (NNR2023) och Sverige och Island följer efter år 2025.

Spetsprojektet Ny Nordisk Mat (NNM) fyllde 20 år under 2024 och både på sommarens ministermöte och på det innovationstoppmöte som ordförandelandet arrangerade i Malmö i december diskuterade man en fortsättning på projektet. Målet är att NNM-projektet ska fortsätta.

Under det svenska ordförandeskapet arrangerades en workshop, "Mot en mer motståndskraftig tillgång på mat och dricksvatten i Norden", där frågor kring försörjningsberedskap granskades. Företrädare för jord- och skogsbruksministeriet och Försörjningsberedskapscentralen deltog i workshopen. Under hösten ordnades det i Stockholm också en krissimuleringsworkshop, Food Crisis Simulation Workshop, där en företrädare för Försörjningsberedskapscentralen deltog från Finland.

Det arbete som utfördes inom den nordiska jordbruks- och livsmedelsforskningen (NKJ) under 2024 fortsatte att genomföra den strategi som hade godkänts för åren 2023–2025. Arbetet fokuserade särskilt på inledandet av nordiskt samarbete inom området markkol och markhälsa, resiliens i jordbrukets värdekedjor och stödandet av forskarnätverk. Tillsammans med SNS var NKJ också med och arrangerade den internationella skogskonferensen IUFRO 2024 i Stockholm i juni 2024. NKJ:s arbetsgrupp för renfrågor ordnade i sin tur i samband med Lukes ren- och fiskerinäringsdagar i Ylläs den 27–28 augusti 2024 ett sidoevenemang för forskare, tjänstemän och renskötare om hur man kan stärka kunskapsunderlaget för en hållbar rennäring. För NKJ och SNS ordnades ett gemensamt möte och en utflykt på Öland i Sverige den 22–23 maj 2024.

Under 2024 arrangerade det nordiska genresurscentret NordGen flera konferenser som handlade om genetiska resurser (allmänna genetiska resurser, husdjurs- och skogsgenetiska resurser) och verksamheten presenterades för ett stort antal besökare. Dessutom ordnades det ett flertal expertmöten under året. En konferens om skogsgenetiska resurser arrangerades i Rovaniemi. Temat för konferensen var nordlig skogsföryngring och utöver konferensdelen besökte deltagarna även en plantskola och en forskningsskog. NordGen deltar också i många forskningsprojekt och sommaren 2024 var bland annat centrets hela havresamling med i olika fältexperiment. Man samlade in närmare information om egenskaperna hos olika havresorter för NordGens databas, i vilken växtförädlare och andra intresserade kan söka information. På sommarens ministermöte betonade ministrarna gemensamt NordGens betydelse som ett nordiskt forskningsinstitut och som kritisk infrastruktur.

Social- och hälsovårdspolitik

Det svenska ordförandeskapets program för social- och hälsovårdssektorn 2024, "Ett hälsosamt liv i trygghet", fokuserade på följande teman: förebyggande av gäng- och välfärds kriminalitet, digitala lösningar, antimikrobiell resistens, tillgång till läkemedel, en god och jämlik hälsa, utvecklande av beredskapen inom hälso- och sjukvården i Norden samt ökat samarbete mellan de nordiska och baltiska länderna.

De nordiska social- och hälsovårdsministrarna (MR-S) antog vid sitt möte en gemensam deklaration om skärmtidens konsekvenser för barns och ungas hälsa och välmående. Ministrarna enades också om ett förvaltningsövergripande AMR-uttalande och beslutade om att stärka det nordiska samarbetet kring upphandlingen av antibiotika. De diskuterade också sektorns nya samarbetsprogram för åren 2025–2030, vilket hade beretts av en tjänstemannaarbetsgrupp. Programmet godkändes vid Nordiska rådets session hösten 2024.

Vid ett förvaltningsövergripande möte mellan social-, hälsovårds- och justitieministrarna informerades ministrarna om Sveriges nationella åtgärder för att bekämpa våldsbrott. Som avslutning på mötet utbytte ministrarna information och erfarenheter om god praxis för att förebygga ungdoms- och gängkriminalitet.

Den nordiska ämbetsmannakommittén för social- och hälsopolitik (ÄK-S) inrättade en ad hoc-expertarbetsgrupp som leds av den svenska Folkhälsomyndigheten och som har till uppgift att utreda förutsättningarna för en samnordisk modell som skulle garantera ersättningar till läkemedelsbolagen för leveransen av vissa nya antibiotikaprodukter.

ÄK-S diskuterade också en fortsättning på kartläggningen av produktionen inom den nordiska läkemedelsbranschen under ledning av den arbetsgrupp som behandlar priser och subventioner på läkemedelsområdet (WGEMA).

Utifrån en extern bedömning diskuterade ÄK-S hur de 14 rekommendationerna i Bo Könbergs rapport "Det framtida nordiska hälsosamarbetet" (2014) har genomförts och hur arbetet bör fortsätta i det nya samarbetsprogrammet för sektorn. Árni Páll Árnasons motsvarande rapport från 2018 om den sociala sektorn kommer att utvärderas under 2025.

ÄK-S beslutade att sekretariatet för de statistiska kommittéerna från och med den 1 januari 2025 ska flyttas över från det danska folkhälsainstitutet till forskningsinstitutet Nordregio i Stockholm, vilket lyder under ministerrådet. På mötet för statistikkommittéerna Nomesko och Nososko uppdaterades kommittéernas arbetsordning och diskuterades arbetsmålen för 2025. På mötet fördes det också en bred diskussion om framtiden för kommittéernas arbete och om behovet av att förnya förvaltningsmodellen när deras sekretariat flyttas över till Nordregio. En separat arbetsgrupp, Taskforce, inrättades för överföringen och i den ingick en företrädare för Nordiska ministerrådets sekretariat, företrädare för statistikkommittéernas nuvarande sekretariat och den framtida värdorganisationen samt företrädare för de tre ordförandeländerna.

Vid ett möte med kollegor från de baltiska länderna i Vilnius i september förde ÄK-S en diskussion om prioriteringarna i NB8-samarbetet inom social- och hälsovårdssektorn under åren 2025–27. Samarbetsområdena ska bekräftas vid det första ÄK-S-mötet år 2025.

Svalbardgruppen startade projekt som gäller gränsöverskridande bistånd och katastrofberedskap. Norge leder ett projekt som har som mål att identifiera sådana juridiska hinder för gränsöverskridande samarbete inom hälso- och sjukvårdssektorn som beror på nationell lagstiftning. Dessutom leder Sverige ett projekt för att utveckla det gränsöverskridande samarbetet i fråga om hantering av offer i större skala.

Vid sitt möte i september 2024 diskuterade den nordiska socialförsäkringsgruppen EU-samarbetet och det nordiska samarbetet inom sin sektor, den nordiska konventionen om social trygghet, gränshinder, digitalisering och förändringar i nationell lagstiftning. Under hela 2024 har den nordiska socialförsäkringsgruppen också samarbetat tätt kring uppdateringen av det administrativa avtalet till den nordiska konventionen om social trygghet samt dess bilagor.

Jämställdhetssamarbete

Vid mötet mellan de nordiska ministrarna med ansvar för jämställdhet och HBTI-frågor diskuterades det försämrade läget vad gäller jämställdhet mellan könen och mänskliga rättigheter på internationell nivå. Under ministermötet diskuterades också det nordiska samarbetet i fråga om den kommande 69:e sessionen för FN:s kvinnokommission (CSW), de jämställdhetsutmaningar som pojkar och män står inför samt aktuella jämställdhets- och HBTI-frågor i länderna.

Jämställdhetsministrarna antog en gemensam deklaration, "Pushing for Progress", om arbetet mot antigenusrörelsen och godkände ett program för åren 2025–2027, vilket betonar de nordiska ländernas gemensamma vision om lika rättigheter för människor oavsett kön eller sexuell identitet. Med sina baltiska kollegor diskuterade ministrarna också gemensamma förfaringssätt för att förebygga och stävja könsbaserat våld. Finlands representant vid mötet var ministern för social trygghet Sanni Grahn-Laasonen.

De nordiska och baltiska jämställdhetsministrarna möts.

Bild: Andreas Omvik / Norden.org

Ett möte mellan ministerrådet för jämställdhet och LGBTI (MR-JÄM) och FN:s generaldirektör för jämställdhetsfrågor hölls i anslutning till FN:s kvinnokommission (CSW). De nordiska ministrarna överlämnade ett gemensamt uttalande till FN:s jämställdhetsorganisationer, där de förband sig att fortsätta arbetet med att främja jämställdhet, kvinnors och flickors rättigheter samt lika rättigheter för

HBTI-personer. Temat för ministrarnas paneldiskussion vid det nordiska sidoevenemanget till CSW68 var denna gång "A Gender-equal Future for Financial Freedom".

Som en del av sitt ordförandeskapsprogram arrangerade Sverige ett seminarium "Vägar till jämställd integration – utrikesfödda kvinnors arbetsmarknadsetablering" och en konferens om transpersoners livsvillkor med fokus på arbetslivet.

Samarbete inom arbetsliv

Enligt planen skulle det svenska ordförandeskapets minstermöte inom arbetslivsområdet hållas den 5–6 november 2024 i Skellefteå och i programmet skulle det också ha ingått ett besök på Northvolts batterifabrik. Mötet flyttades dock till Stockholm och där skulle besöksmålet ha varit Scania. Till slut ställdes mötet in, eftersom det skulle ha varit deltagare på ministernivå från endast två länder (Finland och Sverige).

Sverige arrangerade den 18–19 juni 2024 en konferens i Malmö för att fira 70-årsjubileet av den gemensamma nordiska arbetsmarknaden. Från Finland deltog minister Satonen i konferensen och han höll som avslutning på den första dagen ett sammanfattande anförande.

Ämbetsmannakommittén för arbetsliv (ÄK-A) sammanträdde två gånger år 2024. Den 16–17 april 2024 hölls sammanträdet i Stockholm. Under mötet diskuterades verksamhetsplanen för åren 2025–2027, presenterades framstegen inom forskningsprojekten och fördes en preliminär diskussion om den framtida förvaltningsmodellen för Niva. Dessutom diskuterades statistikdelen av landsrapporterna och beslöts det att man skulle ersätta den sammanställning av statistik som har gjorts som tjänstemannaarbete med Nordregios tjänster.

Den 1–2 oktober 2024 hölls ett sammanträde i Köpenhamn. Vid mötet fortsatte man att diskutera arbetsplanen och Nivas förvaltningsmodell. Nordregio presenterade sin onlinetjänst, där nordisk statistik finns samlad. Man diskuterade den politiska dialog om ungdomsarbetslöshet som eventuellt kommer att föras i Nordiska rådet.

Arbetsrättsutskottet

Arbetsrättsutskottets (NAU) vårmöte fokuserade på de förslag till direktiv om arbetsrätt som var anhängiga inom EU samt på de direktiv som håller på att genomföras. Arbetsmarknadsparterens roll i genomförandet av EU-lagstiftningen var ett särskilt tema.

Höstmötets huvudfokus låg på EU-frågor. Som särskilt tema hade man det svenska medlingssystemet och man gjorde ett besök hos medlingsmyndigheten (Medlingsinstitutet). I samband med mötet arrangerade ordförandelandet Sverige också ett nordisk-baltiskt seminarium om arbetsrelaterat utnyttjande. Förutom NAU deltog även andra sektioner inom arbetslivssektorn i seminariet.

Arbetsmarknadssektionen

Arbetsmarknadssektionen sammanträdde i Lillehammer i mars och i Köpenhamn i september. Under mötena diskuterades ländernas aktuella arbetsmarknadssituation och pågående reformer. Sektionen följde framstegen i de pågående forskningsprojekten (Personer i en svag arbetsmarknadsposition/HBS Economics; Livslångt lärande för framtidens arbetsmarknad/Oxford research) och startade även nya projekt (Arbetskraftsservicens roll på en inkluderande nordisk arbetsmarknad/OECD). Dessutom

utvecklades sektionens verksamhetsplan och sekretariatets handbok. I Lillehammer bekantade man sig med en lokal modell för lärande i arbete/läroavtal och i Stockholm med verksamheten hos en institution som påminner om omställningsskyddet (Trygghetstiftelsen).

Arbetsmiljösektionen

Arbetsmiljösektionen sammanträdde i Köpenhamn i mars och i Stockholm i september. Förutom de ärenden som hörde till vårmötet enligt årsklockan diskuterade man även samarbete mellan sektionerna till stöd för Nordiska ministerrådets mål och hörde man om framstegen inom två forskningsprojekt (läget vad gäller skolornas arbetsmiljöundervisning i olika länder samt framtidens arbetsmiljö och arbetsmiljöutmaningar vid digital organisering av arbetet inom olika anställningsformer). Det fördes också en temadiskussion om den psykosociala arbetsmiljön samt nationell lagstiftning och hur den fungerar. På höstmötet fick man höra vad som var aktuellt i de olika länderna och så godkändes verksamhetsplanen och budgeten för 2025. Dessutom gavs det förhandsinformation om den finska ordförandeskapsperiodens tema ”den psykosociala arbetsmiljön”. I uppföljningen ingick också pågående projekt och en presentation av ett av dem: arbetsrelaterade dödsfall i de nordiska länderna.

Informationsgruppen för EU, Baltikum och Polen

Den gemensamma informationsgruppen för Norden, Baltikum och Polen samlades i Bryssel den 9 december 2024 till sitt årliga möte, vilket arrangerades av Sveriges EU-representation. En företrädare för EU-kommissionens generaldirektorat för sysselsättning kom för att berätta om hur man främjar den sociala dialogen inom EU och vice ordförande Minzatus biträdande kabinettschef berättade om kommande initiativ vad gäller artificiell intelligens i arbetslivet samt distansarbete och rätten att vara onåbar. Gruppen hörde också en presentation av en företrädare för Eurofound om aktuell forskning som pågår där. Vid mötet presenterade EU-ordförandelandet Ungern också en utredning om vad landet hade åstadkommit under sitt ordförandeskap och Polen presenterade som följande ordförandeland sitt program för våren.

Det nordisk-baltiska samarbetet mot svartarbete

De nordiska och baltiska ländernas arbetarskyddsförvaltningar har redan länge samarbetat på praktisk nivå i fråga om övervakningen av svartarbete. Från början av 2025 lyder detta samarbete officiellt under Nordiska ministerrådet och i fortsättningen kommer samarbetet kalenderårsvis att ledas av det nordiska ordförandelandet, alltså av Finland under år 2025. I fråga om samma samarbete sökte också de nordiska och baltiska ländernas arbetarskyddsförvaltningar hösten 2024 nordisk finansiering för ett separat tvåårigt nordisk-baltiskt samarbetsprojekt som ansluter sig till praktisk tillsyn. Projektet startade i slutet av 2024 och kommer att pågå fram till hösten 2026. Finland/SHM leder projektet medan det pågår och projektet fokuserar på förebyggandet av svartarbete och arbetsrelaterat utnyttjande. Projektet riktar in sig på gränsöverskridande gemensamma inspektioner och på att utveckla samarbetet mellan flera myndigheter samt trepartssamarbete inom detta tema.

Lagstiftningssamarbete och annat rättsligt samarbete

Grunden för det nordiska samarbetet är det så kallade Helsingforsavtalet från år 1962 som även fastställer principerna för det rättsliga samarbetet. Rättsligt samarbete hjälper de nordiska länderna att främja de gemensamma grundprinciperna i nordisk lagstiftning i enlighet med gemensamma nordiska värderingar.

De nordiska regeringarnas rättsliga samarbete leds av justitieministrarna, som utgör ministerrådet för rättsligt samarbete. De nordiska justitieministrarna träffas årligen och dessutom sammanträder de

nordiska länderna på ministernivå tillsammans med de baltiska länderna vartannat år. År 2024 var Sverige ordförande i ministerrådet. I flera olika sammanhang och på olika nivåer fördes det diskussioner om organiserad brottslighet samt gäng- och ungdomskriminalitet. De nordiska länderna ser den organiserade brottsligheten som ett allvarligt hot mot säkerheten. De nordiska länderna har en stark politisk vilja att underlätta informationsutbytet mellan länderna. I kampen mot gränsöverskridande brottslighet spelar utbytet av erfarenheter en nyckelroll. Det gemensamma målet är att stoppa den ökade gängkriminaliteten.

Under 2024 inleddes planeringen av Finlands ordförandeskap i ministerrådet år 2025.

Justitieministermötet (MR-JUST) hölls i Uppsala den 19–20 september. Teman för mötet var bekämpningen av organiserad brottslighet, med fokus på rekryteringen av barn och unga till grova våldsbrott, den organiserade brottslighetens otillbörliga påverkan på rättsliga myndigheter, ekonomisk brottslighet, människohandel samt hur man kan bekämpa kriminell ekonomi och organiserad brottslighet i våra hamnar. Det allmänna temat för mötet var gränsöverskridande brottslighet. Efter det officiella mötet arrangerades en separat arbetslunch mellan Sveriges, Danmarks, Norges och Islands ministrar och de digitala jättarna (Meta, Google, Snap och TikTok). Dessutom hölls ett rundabordssamtal om förebyggandet och bekämpningen av antisemitism och hatbrott mot judar i de nordiska länderna.

Ämbetsmannakommittén för justitiefrågor (ÄK-JUST) sammanträdde tre gånger i Stockholm. På mötena diskuterades läget i fråga om organiserad brottslighet, särskilt gängkriminalitet, och utbyttes information om ländernas viktigaste lagstiftningsprojekt. Under året utarbetades ett samarbetsprogram för justitiesektorn, vilket godkändes vid ministermötet. I slutet av året godkändes en arbetsplan för justitiesektorn för åren 2025–2027, genom vilken det nya samarbetsprogrammet för justitiesektorn ska genomföras.

Det nordiska samarbetet kompletteras av Nordic–Baltic-samarbetet mellan de nordiska och baltiska länderna. År 2024 ordnades tre kontaktgruppsmöten mellan justitieministerierna på distans. Ett möte på ministernivå hölls i Tallinn. Där diskuterades bland annat ungdomsbrottslighet, brottsbekämpning, drogmissbruk och stödet till Ukraina.

Digitalisering

För Nordiska ministerrådet för digitaliseringsfrågor var 2024 det sista året av den tidsbestämda fyraåriga mandattiden 2021–2024. Under mandattiden gjordes detta ministerråd till en permanent del av de totalt tolv ministerråden. Förutom de nordiska länderna ingår även de baltiska länderna i konstellationen. Visionen är att Norden och Baltikum ska bli den mest integrerade regionen i världen och för att detta ska uppnås är det viktigt att man samarbetar på ett sätt som främjar digitala lösningar.

Under det svenska ordförandeskapsåret hölls ministermötet om digitaliseringsfrågor i Stockholm i november. På mötet diskuterades regionens beredskap i fråga om artificiell intelligens och undervattenskablaras kriställighet. I samband med mötet enades ministrarna om ett uttalande där undertecknarna förbinder sig att intensifiera samarbetet mellan de nordiska och de baltiska länderna för att stärka undervattenskablaras säkerhet och kriställighet. Länk till uttalandet på engelska: <https://www.norden.org/sv/node/90566>. I uttalandet förbinder sig länderna också till det gemensamma uttalandet från New York som utarbetades i september 2024 om säkerheten hos undervattenskablar.

Ministerrådets färdplan för åren 2025–2030 godkändes på tjänstemannanivå. Som nya initiativ som stöder visionen godkändes bland annat projekten Nordic Baltic Cyberbattle/Cybercation 2024 och Nordic AI Hub samt projektet Nordic DigiGov Lab, som kommer att resultera i tre tjänstemodeller för gränsöverskridande digitala tjänster: automatiskt datautbyte, rekommendationer för hur förtroendet för artificiell intelligens kan främjas, ett informationspaket om bästa praxis och en tjänst som stöder medborgarna i olika livshändelser.

År 2024 var Finland ordförande för Nordiska ministerrådets grupp för eHälsa. Gruppen arbetade med att främja spridningen av kunskap och god praxis vad gäller digital hälso- och sjukvård i de nordiska länderna, stärkte samarbetet och påverkade utvecklingen inom EU med en gemensam nordisk röst genom att arrangera sex möten och ett seminarium under rapporteringsåret. Till de viktigaste frågorna hörde EU:s förslag till bestämmelser om digital hälsa och valda delar av dem, och i synnerhet vilka konsekvenser förordningen om det europeiska hälsodataområdet får för de nordiska länderna. Under det finländska ordförandeskapet har gruppen identifierat ett behov av att se över underarbetsgruppernas mål, så att de bättre motsvarar framtida behov på politisk nivå.

VALO-projektet (Value from Nordic health data) är ett projekt som är finansierat av Nordiska ministerrådet och som har som mål att främja genomförandet av bestämmelserna om det europeiska hälsodataområdet (EHDS) och att effektivisera forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet (FUI) i anslutning till hälsodata i de nordiska länderna. Inom VALO-projektet testas forskning som baserar sig på distribuerad analys, där data som har harmoniserats i en gemensam modell analyseras där de finns, i minst tre nordiska länder. Det första VALO-forumet arrangerades hösten 2024 i Helsingfors.

ÖVRIGT NORDISKT SAMARBETE

Gränshinderarbete

Nordiskt gränshinderarbete utförs i Finland inom ramen för Gränshinderrådet och arbetet involverar Finlands nordiska gränshindernätverk samt informationstjänsterna Info Norden och Gränstjänst Sverige-Finland-Norge.

Gränshinderrådet

Gränshinderrådet är ett politiskt utsedd men oberoende organ som har fått i uppdrag av de nordiska regeringarna att främja såväl privatpersoners som företags fria rörlighet inom Norden. Gränshinderrådets uppgift är att lyfta fram de problem som privatpersoner och företag upplever i samband med rörlighet mellan de nordiska länderna och föreslå lösningar till de nordiska regeringarna.

Gränshinderrådet prioriterade 35 gränshinder under 2024, varav Finland tog på sig att hantera 10 gränshinder. Under året löstes tre gränshinder. Av de hinder som rörde Finland löstes tillståndsfrågan om transport av avfallsslam mellan Torneå och Haparanda, och dessutom förhandlades ett avtal om taxitrafik mellan Finland och Norge fram. Åtta gränshinder bedömdes omöjliga att lösa. Bland de hinder som rör Finland bedömdes hindren gällande stöd för närståendevård samt de olika examensstrukturerna inom juridikstudier vara omöjliga att lösa genom att ändra Finlands regler. Dessutom hade Finlands gränshindernätverk, särskilt social- och hälsovårdsministeriet, en aktiv roll i att utreda fem gränshinder inom socialområdet.

Utöver enskilda gränshinder prioriterade Gränshinderrådet fem tematiska områden som berör alla nordiska länder. När det gäller gränshinder relaterade till beskattning hölls ett seminarium i Finlands parlament i maj, där en grupp beslutsfattare, tjänstemän, forskare och representanter för arbetsmarknadens parter diskuterade ämnet. Framsteg gjordes även inom områdena elektronisk identifiering och befolkningsregistersamarbete. Anmälan av medborgarcertifikat för gränsöverskridande elektronisk identifiering gör det möjligt för finländare att hantera ärenden elektroniskt i andra nordiska länder. En gemensam deklaration från Finlands och Sveriges regeringar om utvecklingen av metoder för utbyte av befolkningsdata fungerar som startskott för ett fördjupat och utvidgat utbyte av befolkningsdata.

I Gränshinderrådets möten behandlades också Nordiska ministerrådets planer för organiseringen av gränshinderarbetet som träder i kraft i början av 2025 samt Gränshinderrådets nya mandat. Gränshinderdatabasen, med majoriteten av de identifierade gränshindren, finns på webbsidan <https://www.norden.org/sv/granshinderdatabasen>.

Finlands nordiska gränshindernätverk

Arbete för att lösa gränshinder som prioriteras i Finland bedrivs särskilt inom Finlands nordiska gränshindernätverk. Nätverket består huvudsakligen av representanter från finska ministerier och myndigheter samt aktörer som främjar fri rörlighet i Norden. Nätverkets ordförande är Pohjola-Norden rf, och Info Norden fungerar som koordinator. Nätverket bistår den finska representanten i Gränshinderrådet i dess arbete.

Vid nätverkets möten fokuserade man även på aktuella teman såsom Finlands kommande ordförandeskap i Nordiska ministerrådet, samarbete kring befolkningsregister och myndighetsprocesser relaterade till dödsfallsinformation samt omorganisering av arbetet med gränshinder. Omorganiseringen av olika funktioner inom Nordiska ministerrådet innebär också en utmaning för fortsättningen av Finlands nätverksarbete. Under året hittades ingen gemensam nordisk lösning på problemet, men olika aktörer i Finland har en stark vilja att finna en nationell lösning som möjliggör fortsatt verksamhet.

Info Norden

Info Norden är Nordiska ministerrådets informationstjänst för alla som flyttar, studerar, arbetar eller planerar att starta företag i Norden. Dessutom informerar Info Norden om nordiska stödformer och om nordiskt samarbete generellt.

Medarbetarna på Info Norden ansvarar för att underhålla webbplatsen www.norden.org/info-norden i samarbete med olika nordiska myndigheter, svara på frågor, rapportera gränshinder till Gränshinderrådet och arrangera evenemang för myndigheter, handläggare och andra intressenter. Tjänstens mål är att främja människors fria rörlighet och integrationen i Norden, och därigenom förverkliga visionen för det nordiska samarbetet. I Finland administrerades Info Norden av Pohjola-Norden rf fram till slutet av 2024. Vid början av 2025 övergår tjänsten i Finland till att bli en del av Nordisk kulturkontakt.

År 2024 blev ett nytt rekordår för Info Norden när det gäller besökare. Antalet besökare på Info Nordens webbplats ökade med under året med nästan 25 procent till 2,5 miljoner besök, vilket är alla tiders rekord. Antalet personliga förfrågningar var 4 411, vilket i enlighet med målet var en minskning på 4,4 procent jämfört med det föregående året. Under året rapporterade över 200 nordiska invånare om problemsituationer till Info Norden som har begränsat deras fria rörlighet; en ökning på över 32 procent jämfört med 2023. Alla rapporterade problem som kunde kopplas till potentiella gränshinder utreddes och nya gränshinder rapporterades till Nordiska ministerrådets gränshindersekretariat. Mer information

om verksamheten finns i Info Nordens årsrapport på <https://www.norden.org/sv/information/info-nordens-arsrapporter>.

Gränstjänsten Sverige-Finland-Norge

Gränstjänsten Sverige-Finland-Norge främjar gränsöverskridande verksamhet och rörlighet för individer, företag, organisationer och myndigheter. Gränstjänstens kontor i Torneå i Finland och Storfjord i Norge ger vägledning och information om saker som ska beaktas vid gränsöverskridande verksamhet. De förmedlar kontakter och vägleder till rätt ansvarig myndighet i samarbetet mellan Finland, Sverige och Norge.

Enligt finansieringsavtalet mellan Nordiska ministerrådet och Nordkalotträdet om Gränstjänsten Sverige-Finland-Norges verksamhet är Gränstjänstens huvuduppgifter att tillhandahålla information, arbeta med gränshinder, utveckla och upprätthålla myndighetssamarbetet samt främja arbetskraftens rörlighet mellan de nordiska länderna. De geopolitiska förändringarna har även medfört att de senaste två åren har även företagsfrågor blivit mer centrala i Gränstjänstens verksamhet. I och med att Finlands och Rysslands gräns blev stängt söker företag expanderings i de värsta grannländerna samt Finlands och Sveriges NATO-medlemskap har ökat företagets intresse för Nordkalotten. Gränstjänsten behandlar ärenden mellan Finland, Sverige och Norge och betjänar kontinuerligt kunder på tre olika språk och i vissa fall även på samiska och engelska. Den flerspråkiga tjänsten medför bland annat översättningskostnader som andra rådgivningstjänster i Norge-Sverige eller Sverige-Danmark inte har.

Vid årsskiftet hade Gränstjänsten Sverige-Finland-Norge sex medarbetare. Gränstjänsten i Torneå kräver cirka 2 årsverken året runt. Storfjordkontoret i Norge har haft en tjänsteman. Utöver honom har det funnits en person som anställts med regional projektfinansiering från Norge, vars uppgift har varit att utveckla Gränstjänsten till ett kompetens- och resurscentrum som kan hjälpa till med gränsöverskridande problem i större skala. Fr.o.m. 1.1.2025 har denna person fått en fastanställning som finansieras av norska Utrikesdepartementet. En vidareutveckling av Gränstjänsten i norr kommer definitivt fortfarande behöva ytterligare resurser, och för att försäkra verksamhetens kontinuitet borde alla tre länder bistå Gränstjänsten med nationell finansiering.

Idag har finska Arbetsförmedlingen en EURES-koordinator som arbetar 20 procent av tiden på kontoret i Torneå. Dessutom har Storfjord och Torneå en EURES-rådgivare med 50 procents arbetsinsats sedan några år tillbaka. De tre tjänsterna finansieras av NAV Norge, svenska Arbetsförmedlingen och Torneå kommun. Eures-rådgivarna är ett värdefullt komplement till Gränstjänstens verksamhet när det gäller att främja rörlighet på arbetsmarknaden över de nordiska gränserna. Gränstjänsten Sverige-Finland-Norge är den enda gränsregionala informationstjänsten i Norden som arbetar med frågor som gäller Sverige, Finland och Norge. På grund av denna specialitet är det viktigt att kunna erbjuda de tre ländernas myndigheter regelbundna möjligheter att träffa kollegor samt Gränstjänstens personal.

Det årliga myndighetsmötet arrangerades i Vasa 2024 kring teman expanderings av företagsverksamhet till Sverige/Norge samt rekrytering av internationell arbetskraft. Totalt 52 personer deltog i mötet. Det årliga seminarium arrangerades i Vasa med rubriken "Vårt livskraftiga Nord" som berörde följande teman: gränsöverskridande arbetsmarknader, tillgång till och rekrytering av arbetskraft, regionens dragningskraft och förmåga att behålla arbetskraften samt inkludering. I evenemanget deltog 14 personer från Sverige, 2 personer från Norge och 36 personer från Finland.

Norges personal har haft flera möten med ambassaderna i Helsingfors och Oslo samt med bl.a. norska/finska och svenska/finska branschorganisationer där Gränstjänsten har kunnat sätta sina tjänster, erfarenheter, utmaningar och lösningar på agendan.

Väldigt många förfrågningar kommer från svenska och finska företag och anställda som söker sig västerut. Därför har fokus tidigare legat på de nordligaste länen i Sverige och Finland. Gränstjänsten har stärkt arbetet mot (nord) norskt näringsliv och samhällsliv. Exempel på detta är aktivt deltagande, nätverkande och kommunikation bl.a. vid företagsbesök, möten och evenemang.

Under 2024 hanterade Gränstjänsten Sverige-Finland-Norge mer än 4 200 kontakter. Kontoren kontaktas via telefon, e-post, sociala medier (Facebook, Twitter, LinkedIn, Instagram) eller personliga besök. De flesta kontakterna kommer från Finland, men under året märktes att intresset för Finland har ökat i Norge och Sverige, särskilt bland företag, som tidigare nämnts. De flesta förfrågningar kommer fortfarande från privatpersoner, men antalet affärskontakter har ökat markant under 2024. Personalen vid Gränstjänsten Sverige-Finland-Norge har deltagit i 225 evenemang och träffat över 8 000 personer. Under året fortsatte Gränstjänsten att utveckla kundorienterad verksamhet med pop-up-möten i olika kommuner i Sverige, Finland och Norge. Särskilt i norra Norge har man arbetat för att öka kännedomen om verksamheten på kommunal och regional nivå samt bland näringslivsorganisationer.

Under året har svensk-finska Gränstjänstens personal informerat om och diskuterat aktuella gränshinder med bland annat kommunpolitiker, riksdagsledamöter, tjänstemän, medlemmar i Finlands gränshindernätverk, Gränshinderrådet samt medlemmar i Nordiska rådets gränshindergrupp. Möjlighet till gränsöverskridande sjukvård har varit ett aktuellt tema under hela året. Gränstjänsten har koordinerat samarbetet över gränsen med olika aktörer. Norska medarbetare har träffat Norra Norges representanter i Stortinget och diskuterat nationell finansiering av Gränstjänstens verksamhet med representanter för olika departement och dessa diskussioner har lett till att Gränstjänsten får statligt stöd från norska stadsbudgeten. För Gränstjänsten är webbplatsen och Facebook viktiga kommunikationskanaler. Det har tagit en längre tid att uppdatera webbplatsen på grund av resursbrist i kontoren men webbplatsen blev färdig i slutet av året 2024. Under 2024 hade 31 137 sidvisningar registrerats på webbplatsen, vilket var nästan hälften så många som året innan.

Antalet följare på Facebook har varit stabilt (1300 följare). Sedan hösten 2022 finns även ett Instagramkonto med ca 70 följare. Under 2024 har man också färdigställt en chatbot funktion som ska underlätta snabba kontakter till Gränstjänsten. De anställda har skrivit artiklar och insändare till tidningars offentliga spalter som har gett synlighet. Gränstjänsten Sverige-Finland-Norge har arbetat tillsammans med de nationella representanterna i Gränshinderrådet, Finlands Kimmo Sasi, Sveriges Anders Ahnlid och Norges Vibeke Hammer Madsen i flera gränshinderfrågor. Gränstjänstens personal har deltagit i nationella möten som sammankallats av medlemmarna i det nordiska gränshindernätverket i Finland, det svenska utrikesdepartementet och Norges nordiska samarbetsminister. Dessutom har Storfjords EURES-rådgivare deltagit i ett möte i den svensk-norska arbetsgruppen för förenkling (Förenklingsgruppen). Gränstjänsten Sverige-Finland-Norges medarbetare presenterade verksamheten under Nordiska rådets sessionsvecka i Reykjavik tillsammans med andra nordiska gränstjänstaktörer. De träffade även medlemmar i Gränshinderrådet.

Hållbar utveckling

Den förvaltningsövergripande nordiska expertgruppen för hållbar utveckling arrangerade under 2024 två möten under ledning av ordförandelandet Sverige. Gruppen diskuterade bland annat läget i fråga om genomförandet av projekten för främjande av hållbar utveckling, utbytte information om och erfarenheter av åtgärderna för att främja hållbar utveckling i de olika nordiska länderna samt utvärderade sin egen verksamhet och diskuterade fortsättningen på det förvaltningsövergripande arbetet i relation till hållbar utveckling efter år 2024. Vid sitt möte i början av februari beslutade Nordiska ministerrådets samarbetskommitté på förslag från sekretariatet att mandattiden för den nordiska expertarbetsgruppen för hållbar utveckling inte skulle förnyas efter år 2024. Nordiska ministerrådet hade beställt en extern utvärdering av expertarbetsgruppens arbete och de projekt för hållbar utveckling som hade finansierats. Utvärderingen, som blev klar hösten 2024, gjordes av danska Rambøll. Utifrån utvärderingen lade ministerrådets sekretariat fram förslag på hur det förvaltningsövergripande arbetet kunde organiseras efter att expertarbetsgruppen för hållbar utveckling hade avslutat sitt arbete.

Trafik

Vikten av resiliens lyft fram i samarbetet inom trafiksektorn. Finlands, Sveriges och Norges transportministrar följde med Natos försvarsövning Immediate Response 2024, där man övade på mottagandet av militärt stöd och militär rörlighet. I samband med övningen undertecknade kommunikationsminister Lulu Ranne, Norges transportminister Jon-Ivar Nygård och Sveriges infrastrukturminister Andreas Carlson den 30 april 2024 ett uttalande om att utveckla trafiksystemet.

Länderna kom överens om att effektivisera och fördjupa sitt samarbete kring planeringen av trafiksystemet för att främja gränsöverskridande projekt. Målet är att utveckla gränsöverskridande korridorer så att de effektivt ökar resiliensen och stöder den militära rörligheten mellan länderna.

År 2024 möttes Finlands, Norges, Sveriges, Danmarks och Islands transportministrar också informellt i Göteborg på initiativ av Sverige. På mötet diskuterade ministrarna civil beredskap, elflyg, elektrifiering av den tunga trafiken och hållbara sjötransportkorridorer. De nordiska transportministrarna har också träffats före mötena i EU:s transportministerråd.

Finland deltar i ett projekt för hållbara godstransporter, vilket hösten 2024 beviljades finansiering från Nordiska ministerrådet. Den totala kostnaden för projektet är 5 miljoner danska kronor och projektet ska främja det redan pågående arbetet med att utveckla digitaliseringen av logistiken i Östersjöområdet. Projektet har resiliens och gränsöverskridande samarbete som särskilt tema.

Finland meddelade den 21 november 2024 att landet lämnar Barents euroarktiska råd efter år 2025. Detta gäller alla sektorer, inbegripen transport och logistik. Finland kommer att fortsätta samarbetet beträffande de nordliga områdena på andra sätt.

De stater som deltar i partnerskapet för transport och logistik inom den nordliga dimensionen (NDPTL) (Estland, Finland, Lettland, Litauen, Norge, Polen, Sverige och Tyskland) var eniga om att det samförståndsavtal som löper ut i april 2025 inte kommer att förnyas efter april 2025 och att NDPTL:s verksamhet upphör.

Invandrings- och medborgarskapsfrågor

I den nordiska samrådsgruppen på hög nivå i flyktingfrågor, NSHF, vilken är verksam på minister- och ämbetsmannanivå och lyder under de nordiska inrikesministerierna, fortsatte man det aktiva samarbetet inom invandrings-, asyl- och medborgarskapsfrågor. Ordförandeskapet roterar och Norge var ordförande för NSHF år 2024. På ministermötet och i ämbetsmannagruppen på hög nivå utbyts aktuell information framför allt i invandrings- och asylfrågor. I mars höll ämbetsmannagruppen på hög nivå ett möte i Oslo och i augusti hölls ett ministermöte i Rosendal.

Förutom beredning av invandrings- och asylpolitik, utveckling av lagstiftningen och statistikrapporter behandlas på NSHF-möten också konkreta aktuella frågor kring bland annat asylsökning, återresa och återsändande samt omplacering. Inom ramen för NSHF:s strukturer finns fyra tematiska underarbetsgrupper, varav arbetsgruppen för återvandring och återvändande och arbetsgruppen för vidarebosättning hör till inrikesministeriets förvaltningsområde. Däremot svarar arbets- och näringsministeriet för arbetsgruppen för integration och arbetsgruppen för arbetskraftsinvandring. Även ordförandeskapet för de tematiska undergrupperna är roterande.

I arbetsgruppen för medborgarskapsfrågor utbyter de nordiska länderna årligen också information om förändringar i policy, lagstiftning eller praxis som har skett eller som är aktuella i medborgarskapsfrågor, liksom statistisk information. År 2024 var Island ordförande och mötet hölls i Reykjavik i november.

NSHF:s arbetsgrupp för återvandring och återvändande, som behandlar frågor som gäller återresa och återsändande på operativ nivå, sammanträdde i april 2024 i Oslo på inbjudan av ordförandelandet Norge. Tre samnordiska projekt som man hade kommit överens om redan vid ministermötet år 2023 främjades under 2024. Via dem kommer de nordiska länderna att mera aktivt än tidigare organisera gemensamma charterflyg till exempelvis Irak, ett OECD-lett projekt som kopplar samman migration och utveckling ska få sin start i januari 2025 och de nordiska länderna fortsätter att stödja frivilliga återresor och återintegrering av migranter som har blivit kvar i Nordafrika.

NSHF:s samarbetsgrupp för aktuella vidarebosättningsfrågor på operativ nivå sammanträdde under ledning av Norge i Oslo i juni och via en videokonferens i november. Vid junimötet i Oslo utbyttes information om förändringar i flyktingkvoterna och om integrationsbedömning som en del av valet av kvotflyktingar och en lägesbild erhöles från UNHCR om de globala vidarebosättningsbehoven och UNHCR:s önskemål till de nordiska länderna. Under den korta videokonferensen i november gick man igenom aktuella frågor.

Samarbete för att främja integration av flyktingar och invandrare

Det nordiska samarbetsprogrammet för främjande av integration av flyktingar och invandrare har pågått i Nordiska ministerrådet sedan 2016. Programmets syfte är att stödja främjande av integration i de nordiska länderna genom att stärka samarbetet mellan länderna, stödja utbyte av erfarenheter och god praxis samt skapa ny information. År 2024 genomfördes det tredje programdokumentet för åren 2022–2024, vilket särskilt betonade utbildningens och arbetsmarknadens roll i integrationsfrämjandet.

Under 2024 fortsatte beredningen av ett nytt programdokument för integration för åren 2025–2027. Programmet är planerat att godkännas i januari 2025. Programmets mål betonar utbildning som är

kopplad till arbetsmarknaden samt att förbättra sysselsättningen för invandrarkvinnor och deras tillträde till arbetsmarknaden direkt efter ankomsten i landet. I prioriteringarna betonas också invandrarnas starka koppling med samhället.

Finland deltog år 2024 i arbetet i expertgruppen som stödde programmet.

Samarbete inom civil beredskap, beredskap och räddningsväsendet

Under 2024 har det nordiska samarbetet inom civil beredskap, beredskap och räddningsväsendet fortsatt att vara aktivt. Den föränderliga säkerhetsmiljön har i allt högre grad väckt frågor som gäller samarbete inom civil beredskap även i det nordiska samarbetet. Alla nordiska länder är nu medlemmar i Nato, vilket ytterligare understryker vikten av samarbete och samordning. Även initiativet till en beredskapsunion inom EU i syfte att stärka krisberedskapen är av central betydelse ur ett nordiskt perspektiv. Norge och Island deltar som deltagarländer exempelvis i arbetet med EU:s civilskyddsmekanism (UCPM: Union civil protection mechanism).

Norge var under 2024 ordförandeland för det nordiska Hagasamarbetet kring civil beredskap, allmän beredskap och räddningsverksamhet. Syftet med Hagasamarbetet är att stärka de nordiska samhällenas förmåga att svara mot allvarliga kriser och olyckor och att därigenom skapa en stark kristållighet i regionen. Under det norska ordförandeskapet har tyngdpunkten legat på civilt värdlandsstöd (Host Nation Support).

Vid Hagaministermötet i Oslo i december 2024 betonades behovet av att stärka den nordiska samordningen och planeringen, det ömsesidiga lärandet och den politiska styrningen inom civil beredskap och kristållighet. Det nordiska civil-militära så kallade Haga-Nordefco-samarbetet bör också intensifieras.

De nordiska myndigheter på operativ nivå som ansvarar för frågor som gäller civil beredskap har intensifierat sitt operativa samarbete under samordning av det nordiska NordCiv-sekretariatet. Sekretariatets uppgift är bland annat att bidra med input i Hagasamarbetet på politisk nivå och att stödja överdirektörerna på den operativa nivån (myndighetsnivån) i deras arbete. Överdirektörerna för civil beredskap och räddningsväsendet träffades ett par gånger under 2024 och Norge arrangerade under sitt ordförandeskap den så kallade chefskursen för civil beredskap på Svalbard i december 2024.

År 2025 är Finland ordförandeland för Hagasamarbetet och NordCiv-sekretariatet.

Polissamarbete samt tull- och narkotikasamarbete

Det nordiska polissamarbetet är öppet och resultatrikt och det bygger på traditionell nordisk samhörighet och jämlikhet. Samarbetet bygger på verksamheten i olika polisområdens underarbetsgrupper och nätverk som sker under polisöverdirektörernas strategiska övervakning. I underarbetsgrupperna behandlas gemensamma nordiska frågor såsom trafiksäkerhet, materialanskaffning, cyberbrottslighet, utbildning, samarbete mellan kriminaltekniska laboratorier samt allmän ordning och säkerhet. Underarbetsgrupperna rapporterar om sitt arbete först till polischefsgruppen, som styr den operativa verksamheten i samarbetet. Överdirektörerna bedömer och godkänner slutligen de frågor som behandlas.

Under 2024 var Island ordförande för det nordiska polissamarbetet. Mötena mellan nordiska polisdirektörer, överdirektörer och arbetsgrupper ordnades huvudsakligen som närvaromöten. De viktigaste frågorna som diskuterades var polispersonalens säkerhet, tillhandahållandet av tjänster som ansluter sig till brottslighet (crime-as-a-service), balansen mellan respekten för mänskliga rättigheter och den allmänna ordningen, hybridhot och de möjligheter som artificiell intelligens (AI) innebär för polisverksamheten. Förvaltningsavtalet om nordiskt samarbete uppdaterades och undertecknades.

Undertecknandet av det administrativa avtalet om nordiskt samarbete vid polisöverdirektörernas möte på Island.

Bild: Jenna Kuitunen / SM

PTN (Polis och Tull Norden) utgör ett nordiskt samarbetsforum för polisen och tullen. Under den senaste tiden har målet även varit att samordna PTN-samarbetet allt mer med det europeiska samarbetet mot organiserad och grov brottslighet (EMPACT). Under det isländska ordförandeskapet uppdaterades och strömlinjeformades samarbetsformerna inom PTN och arbetet fortsätter nu under Sveriges ordförandeskap. Inom ramen för PTN-samarbetet bedrivs även operativt samarbete, särskilt mot cyberbrottslighet och organiserad brottslighet. En av de viktigaste samarbetsformerna är de gemensamma nordiska kontaktpersonerna som polisen och tullen skickar till olika relevanta målländer. För närvarande är 33 personer utplacerade i 18 olika länder.

Samarbete inom försörjningsberedskap

Den förändrade säkerhetsmiljön i Norden kräver ett ännu tätare nordiskt försörjningsberedskapssamarbete. Under 2024 har Finland drivit på statsminister Petteri Orpos initiativ till att upprätta ett nordiskt nätverk för försörjningsberedskap. Frågor i anknytning till upprättandet av nätverket och målen för arbetet inom nätverket har behandlats vid tre möten som Finland har arrangerat för alla nordiska länder och självstyrande områden samt under ett försörjningsberedskapsseminarium som hölls i Danmark. Målet är att utarbeta en arbetsplan för försörjningsberedskapsnätverket och inleda det konkreta arbetet under 2025.

Den 16 september 2024 undertecknade Finland och Sverige en avsiktsförklaring om gemensam planering inom försörjningsberedskap. Avsikten är att utveckla och konkretisera försörjningsberedskapssamarbetet mellan länderna. Genom stärkt bilateralt arbete kompletteras det övriga internationella samarbetet.

I enlighet med det bilaterala försörjningsberedskapsavtalet förde Finland och Norge en regelbunden dialog om aktuella försörjningsberedskapsfrågor.

Samarbete i samefrågor

Nordiska ämbetsmannaaorganet för samiska frågor (NÄS) sammanträdde i Enare den 19 mars. På mötet bereddes mötet mellan de ministrar som ansvarar för samefrågor och ordförandena för sametingen. De ministrar som ansvarar för samefrågor och ordförandena för sametingen i Finland, Sverige och Norge möttes i Oslo den 22 oktober. På mötet diskuterades bland annat finansieringen för det samiska språkcentret Giellagáldu.

Barn- och ungdomssamarbete

Nordiska barn- och ungdomskommittén (NORDBUK)

I NORDBUK har Finland under mandatperioden först representerats av Niclas Risku som ministerierepresentant och ordinarie representant, samt av Henni Axelin som suppleant. Våren 2024 byttes representanterna ut så att Henni Axelin blev ordinarie ledamot resten av året och Sanna Puura suppleant. Cecilia Huhtala var ungdomsrepresentant.

NORDBUK sammanträdde tre gånger under året. Mötena i mars och november hölls i Köpenhamn och junimötet hölls i Stockholm under ledning av ordförandelandet Sverige. I samband med Stockholmsmötet gjorde NORDBUK också två studiebesök. Det första av dem anslöt sig till förortsarbetet i förorten Östberga, där man genom att inrätta ett allaktivitetshus för alla åldersgrupper till vilket man koncentrerade aktiv verksamhet hade lyckats freda det lokala köpcentret från gängvåld. Det andra besöket var till en ungdomsorganisation i Stockholm vars arbete fokuserar på miljöaktivism. Dessutom höll det arbetsutskott som Finland hör till i egenskap av tillträdande ordförandeland regelbundet förberedande möten.

År 2024 arrangerades det första Nordic–Baltic Youth Summit i Litauen. Till toppmötet samlades 250 ungdomar från de nordiska och baltiska länderna. Målet med toppmötet var att föra samman ungdomar som är intresserade av att påverka och att skapa erfarenheter av påverkan och delaktighet samt att föra det nordiska samarbetet och nordiska värderingar närmare ungdomarna. Toppmötet ansågs vara en stor framgång, och från Finland deltog 25 ungdomar. De rekommendationer som utarbetades av ungdomarna finns här: <https://www.nordicbalticyouthsummit.com/post/policy-recommendations>

Under året har det på många sätt gjorts förberedelser inför Finlands ordförandeskap år 2025. Barn och ungdomar är en av prioriteringarna för hela ordförandeskapsperioden och inom ungdomssektorn lyfter Finland fram teman som ansluter sig särskilt till demokrati och delaktighet. Planen är att Finland också ska vara värdland för nästa Youth Summit.

Under 2024 har nya fokusområden utarbetats och godkänts. De är följande:

- Stärka stödprogrammet Norden 0–30
- Främja barns och ungdomars delaktighet i demokratin
- Förebygga psykiska problem bland ungdomar i Norden

NORDBUK beslutade också bland annat att delta i ett projekt som främjar HBT-rättigheter och att inleda en revidering av stadgarna. Stadgeändringen bygger på sekretariatets önskemål om en förenkling av NORDBUK:s förvaltning och budgetprocess. Revideringsarbetet fortsätter under 2025.

Pohjola-Nordens Ungdomsförbund

Pohjola-Nordens Ungdomsförbund (PNU) är ett partipolitiskt obundet ungdomsförbund som är öppet för alla 15–29-åringar som bor i Finland. PNU erbjuder sina medlemmar, medlemsorganisationer och unga som är intresserade av nordiska teman ett mångsidigt program i Finland och på andra håll i Norden. PNU har 4 lokalavdelningar runt om i Finland med totalt cirka 3200 personmedlemmar och 28 medlemsorganisationer som representerar ungdomar med olika bakgrund. PNU:s verksamhet omfattar både förbundets egen verksamhet, koordineringen av Nordjobb Finland och sekretariatet för Ungdomens Nordiska råd (UNR).

Verksamheten utvecklades vidare och under 2024 gjordes ytterligare satsningar särskilt på medlemsresor till olika delar av Norden och på utveckling av lokala aktiviteter tillsammans med lokalavdelningar. Under året satsade man också på att samarbeta med medlemsorganisationerna och öka kännedomen om PNU. De fortsatta mötena med unga under 2024 bar frukt och antalet medlemmar ökade med cirka 10 % under 2024 med över 300 medlemmar, vilket bidrog till att fantomgränsen på 3 000 medlemmar överskreds under hösten.

Deltagare i den första workshopen A stronger Nordic youth movement
Bild: ©PNU 2024

Under 2024 inleddes det Erasmus+-finansierade projektet "A Stronger Nordic Youth Movement" (SNYM) med syfte att samla nordiska ungdomar för att diskutera och dela med sig av sina erfarenheter av inkludering. I de två workshoppar som ordnades under året i Helsingfors och Köpenhamn deltog respektive cirka 30 ungdomar. Workshopparna fokuserade på att kartlägga nuläget och skapa drömsamhällen för framtiden. Projektet avslutas 2025 och målet är att ta fram rekommendationer om hur unga bättre kan stödas och involveras i civilsamhället och beslutsfattandet.

Nordjobb

Mobilitetsprogrammet Nordjobb, som i huvudsak finansieras av Nordiska ministerrådet (NMR), har som mål att erbjuda nordiska ungdomar i åldern 18–30 år säsongsjobb, bostad samt kultur- och fritidsprogram i Norden. På så sätt ökar man rörligheten på den nordiska arbetsmarknaden och kunskaperna om nordiska språk och kulturer.

År 2024 fick 21 ungdomar, som alla var nordiska medborgare, ett säsongsjobb i Finland via Nordjobb. Det fanns totalt 94 lediga jobb, vilket innebär att 73 lediga jobb inte blev tillsatta. De unga fick flest jobb i Finland inom vård-, turism- och restaurangbranschen, men även andra branscher var representerade. Att inleda samarbete med nya arbetsgivare i Finland är utmanande, eftersom många arbetsgivare kräver att säsongsarbetarna har språkkunskaper i finska. Under 2024 var de största utmaningarna relaterade till samarbetet med arbetsgivarna, då det var många sökande till Finland men alla arbetsgivare anställde inte via Nordjobb. Under året inleddes samarbete med flera nya arbetsgivare, framför allt inom turistnäringen. Vi lyckades också öka antalet arbetsplatser på vintern under året. Totalt fick 175 finska ungdomar arbete i de övriga nordiska länderna via Nordjobb. Under året marknadsfördes Nordjobb till ungdomar i gymnasier, läroanstalter, mässor och studentorganisationer runt om i Finland.

Ungdomens Nordiska råd (UNR)

Ungdomens Nordiska råds (UNR) session hölls 2024 i Reykjavik på Island. Ett av de centrala temana för sessionen var UNR:s självständighet som en egen organisation. Förberedelser för självständighet pågick under hela året och under sessionen ordnades också ett seminarium om teman med anknytning till detta. Mötets beslut var att grunda en egen förening i Finland. Föreningen registrerades i föreningsregistret i december 2024. Under sessionen valdes nya förtroendevalda för UNR, som kommer att utgöra styrelsen för den nya föreningen. Svenske Alexander Winge valdes till president för mandatperioden 2025. Under sessionen diskuterades 34 resolutioner, varav 26 antogs. Dessa resolutioner kommer att föras vidare till Nordiska rådets utskott.

Under sommaren 2024 arrangerade UNR ett sommarläger på Utøya, där ett 60-tal ungdomar från de nordiska länderna och ukrainska ungdomar deltog. Temat för sommarlägret var demokrati och samarbete. Sommarlägret finansierades av Nordiska rådet.

UNR finansieras i första hand av Nordiska ministerrådet. År 2024 inrättade Nordiska ministerrådet en ny Demos-fond, vars syfte är att stödja nordiska organisationer i genomförandet av deras verksamhet. Ansökningen för fonden genomförs vart tredje år, vilket innebär att de bidrag som beviljas också kan sökas i tre år. PNU ansökte om stöd från fonden för sin egen och UNR:s verksamhet. Det bidrag som fonden beviljade motsvarade inte det sökta beloppet, vilket innebär att det beviljade bidraget för åren 2025–2027, 120 000 €, i sin helhet riktas till utveckling av UNR:s verksamhet.

Islands president Halla Tómasdóttir och Nordiska rådets president Bryndís Haraldsdóttir besökte UNR:s session 2024.

Bild: Marie Krogus @mariekrogus

Främjande av svenska språket

När det gäller det andra inhemska språket, vilket är ett gemensamt läroämne för alla elever, och B1-lärokursen i svenska trädde nya grunder för läroplanen för den grundläggande utbildningen i kraft den 1 augusti 2024. I bakgrunden ligger en ändring som gjordes i statsrådets förordning om timfördelning som innebär att B1-svenskan från och med den 1 augusti 2024 får ytterligare en årsveckotimme, dvs. sammanlagt minst sju årsveckotimmar under den grundläggande utbildningen. Under våren 2024 ordnade Utbildningsstyrelsen en utbildningsturné för svensklärare runtom i Finland. Temat för utbildningarna var de uppdaterade läroplansgrunderna.

Till stöd för bedömningen av elevernas skriftfärdigheter i svenska har det utarbetats riktmärken i form av texter som eleverna har skrivit om olika ämnen. Texterna har bedömts i relation till olika färdighetsnivåer, A1.1–B2.2, med hjälp av den nivåskala för språkkunskap och språkutveckling som har utarbetats av Utbildningsstyrelsen och som baserar sig på den allmänneuropeiska referensramen för språk. Riktmärkena hjälper läraren i planeringen av undervisningen och i den bedömning som ska göras i slutet av den grundläggande utbildningen.

Som en del av utvecklingsprogrammet för det andra inhemska språket har Utbildningsstyrelsen skapat en webbplats för stödmaterial. Webbplatsen har material som lämpar sig för undervisning i svenska inom småbarns- och förskolepedagogik, grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och yrkesutbildning.

Nätverket Svenska nu erbjuder olika läroämnesöverskridande program för att stödja svenskundervisningen i finskspråkiga skolor. Programmen är avgiftsfria för skolorna och i utbudet ingår allt från workshoppar och föreläsningar till filmvisningar samt teater- och musikföreläsningar. Nätverkets skolprogram uppfyller målen i de nationella läroplanerna genom att stödja språkpedagogiken samt elevernas språkliga medvetenhet och uppväxt till skickliga språkbrukare i en kulturellt och språkligt mångfacetterad värld.

Svenska nu erbjöd finspråkiga skolor 43 olika skolprogram. Bland årets nyheter var t.ex. Återvinning och hållbarhet med Rosk'n Roll, Läslust med skolbibliotekarie Anna Eklund med syftet att uppmuntra elever och studerande att läsa och skriva mera samt Upptäck Island – en föreläsning som får eleverna att upptäcka Islands unika natur, fascinerande kultur och det unika språket, som trots sina särdrag har överraskande likheter med svenska och andra nordiska språk.

Svenska nu gav ut fem nya läromaterial år 2024 samt producerade nio nya avsnitt till hörförståelseserien Håll koll som år 2024 lyfte fram finlandssvenska fenomen och kultur. Under året satsade man också på material som uppmuntrar elever att öva på sina muntliga kunskaper. Våga fråga-diskussionkort och uppgiftshelheten Babbla! togs bra emot av svenskalärare. Ytterligare publicerades ett material om Norden Navigera i Norden, samt materialet Enkel svenska för yrkeshögskolornas svenskundervisning som tar speciellt hänsyn till studerande som har läs- och skrivsvårigheter. Temat för den traditionella julkalendern var Alfons Åberg.

Språköprojektet blev en del av Svenska nus verksamhet den 1.8.2023 efter två år som projekt Uppdrag språköar vid Kommunförbundet. Språköprojektet har som mål att stödja och utveckla svenskspråkig utbildning på språköarna, som är enspråkigt finska kommuner med svensk utbildning på svenska, samt att bidra till utvecklingen av nya språköar. För att uppnå detta syfte deltog Språköprojektet i lokala och nationella utvecklingsprojekt arrangerade fortbildningar och nätverk för pedagoger samt aktiviteter för barn och elever.

Under året har Svenska nu deltagit i Hejmoi-kampanjen på sociala medier om fördelarna med att lära sig det andra inhemska språket. Projektet genomfördes på beställning av Utbildningsstyrelsen som en del av utvecklingsprogrammet för det andra inhemska språket. I kampanjen fick elever och studerande agera som marknadsföringsexperter och göra reklam om vilken nytta och glädje de har av att kunna det andra inhemska språket. Svenska nu deltog också i ett svenskt-finskt projekt vars syfte är att stärka finländska nordjobbares kunskaper i svenska, och höll två språkworkshoppar i Sverige sommaren 2024. Nordjobbprojektet koordineras av Föreningen Norden. Europeiska språkdagen firades med en språkmarkand för elever 29.6 i samarbete med Europeiska kommissionens representation i Finland på Centralbiblioteket Ode.

BILAGOR

Nordiska ministerrådets budget för 2024

Nordiska ministerrådets budget för 2024 uppgick till 1 055 400 000 danska kronor. Budgeten täcks nästan helt och hållet av de nordiska ländernas bidrag, som fastställs med utgångspunkt i respektive lands BNP. De självstyrande områdenas andelar i Nordiska ministerrådets budgetar ingår i moderländernas betalningsandelar.

Ländernas budgetandelar 2022–2024 (milj. DKK)						
	2022		2023		2024	
Danmark	216,5	22,2 %	233,4	22,8 %	234,2	22,5 %
Finland	164,4	16,9 %	177,1	17,3 %	175,0	16,8 %
Island	15,7	1,6 %	15,4	1,5 %	14,6	1,4 %
Norge	270,1	27,7 %	265,1	25,9 %	272,2	26,1 %
Sverige	307,2	31,5 %	332,7	32,5 %	345,4	33,2 %

Växelkursen har varit 1 € ≈ 7,45 DKK.

Budgeten för 2024 uppgick till cirka 142 m€ (1 055 400 000 danska kronor). I Finlands betalningsandel på cirka 28,4 m€ ingår dessutom utjämningsavgift som bygger på de nordiska ländernas överenskommelser om tillträde till högre utbildning.

Budgeten för 2024 bereddes i samarbete med Nordiska rådet.

Budgeten för 2024, som även kan beställas i tryckt format, finns också på skandinaviska och som ett sammandrag på finska på adresserna:

<https://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1830405/FULLTEXT01.pdf>

<https://pub.norden.org/politiknord2024-708/index.html>

Nordiska möten, seminarier och konferenser 2024

POLITISKA RIKTLINJER FÖR DET NORDISKA SAMARBETET

Statsministrarnas samarbete

- 13.5. Nordiska statsministrarnas sommarmöte (N5+Tyskland)
- 28.10. Nordiskt statsministermöte under sessionsveckan (N5+Ukraina)

Samarbetet mellan samlarbetsministrarna

- 1.-2.2 NSK, Köpenhamn
- 9.2 MR-SAM, Köpenhamn
- 12.4 NSK, Köpenhamn
- 19.4 MR-SAM, virtuellt möte
- 12.6 NSK, virtuellt möte
- 18.6 MR-SAM, Malmö
- 5.9 NSK, Stockholm
- 11.9 MR-SAM, virtuellt möte
- 22.10 NSK, Helsingfors
- 28.10 MR-SAM, Reykjavik1
- 11.12 NSK, Köpenhamn

Utrikes- och säkerhetspolitiskt samarbete

- 12.2 N5 utrikesministrar, virtuellt möte
- 27.3 N5 utrikesministrar, virtuellt möte
- 19-20.6 N5 utrikesministrar, Stockholm
- 3.-4.10 N5 statssekreterare, Stockholm
- 29.-30.10 N5 utrikesministrar, Reykjavik (AVS-POL)

Försvarspolitiskt samarbete

- 12.-13.3 Nordefcos politiska styrkommitté – möte, Köpenhamn
- 29.-30.4 Nordefcos ministermöte, Tórshavn, Färöarna
- 21.-22.10 Nordefcos politiska styrkommitté – möte, Riga/Köpenhamn
- 21.11 Nordefcos ministermöte, Köpenhamn

NORDISKT SAMARBETE INOM OLIKA SEKTORER

Kultursamarbete

- Ministtermöten
- 2.5 MR-K 1/2024, Stockholm
- 30.10 MR-K 2/2024, Reykjavik
- Tjänstemannamöten
- 11.-12.3 ÄK-K 1/2024, Köpenhamn
- 11.-12.9 ÄK-K 2/2024, Uppsala
- 10.-11.12 ÄK-K 3/2024, distansmöte (Zoom)
- Andra möten

Kulturministerrådet och Nordiska rådets utskott för kunskap och kultur i Norden höll ett samrådsmöte i samband med Nordiska rådets session i Reykjavik. Mötet fokuserade på tre teman: 1) Nordiska rådets rekommendation 7/23 "Felles nordisk pilgrimssatsning", 2) en diskussion om kulturpolitiska prioriteringar 2025–2030 och 3) en diskussion om Nordiska rådets prisutdelningar. Som företrädare för kulturministerrådet presenterade minister Multala Finlands ordförandeskapsprogram 2025 för Nordiska ministerrådet. Finland genomför ordförandeskapet tillsammans med Ålands landskapsregering.

Minister Multalas besök på Island omfattade förutom de officiella mötena även annat program. Minister Multala deltog i Nordiska rådets prisutdelningsceremoni och i den mottagning som den isländska regeringen hade arrangerat i anslutning till den. Nordiska rådets priser 2024 delades ut enligt följande: Rune Glerup (musik, verket "Om Lys og Lethed", DK), Niels Fredrik Dahl (litteratur, verket "Fars rygg", NO), Jakob Martin Strid (barn- och ungdomslitteratur, verket "Den fantastiske bus", DK) och Dag Johan Haugerud (film, verket "Sex", NO) samt Arnhildur Pálmadóttir (miljö, minskade koldioxidutsläpp och främjande av cirkulär ekonomi inom byggbranschen, IS).

Under ledning av Lilja Dögg Alfreðsdóttir, Islands kultur- och handelsminister, fick kulturministrarna stifta bekantskap med forskningsinstitutet Edda (Edda – House of Icelandic), som utgör en del av Islands universitet. Ministrarna besökte också Nordens hus i Reykjavik. Minister Multala hade även ett informellt bilateralt möte med Norges kultur- och jämställdhetsminister Lubna Jaffery om läget för de kreativa sektorerna och om finansieringssystemet för kultur och konst. Den kreativa ekonomin var ett tema även under minister Multalas möte med Kristjana Rós Guðjohnsen, chef vid Business Iceland.

I samband med Nordiska rådets session höll Nordiska ämbetsmannakommittén för kulturellt samarbete (ÄK-K) den 30 oktober 2024 i Reykjavik sitt årliga möte om aktuella frågor med cheferna för de nordiska kulturhusen och kulturinstitutionerna. Samtidigt fick de bekanta sig med verksamheten i Nordens hus i Reykjavik.

Den 5 september 2024 arrangerade Nordisk kulturkontakt och Nordiska ministerrådets sekretariat ett samarbetsforum, Joint meeting 2024, på Sveaborg, där medlemmar i expertpanelerna för olika stödprogram deltog från de nordiska och baltiska länderna. Som huvudtema hade forumet "Sustainable development, gender equality and a child rights and youth perspective – How we can implement Nordic Council of Ministers horizontal perspectives in grant assessment and administration".

Samarbete på utbildnings- och forskningsområdet

Ministermöte

3.5 MR-U 1/24, Stockholm

Ämbetsmannakommitténs möten

28.2 ÄK-U 1/24, Köpenhamn

19.6 ÄK-U 2/24, Kalmar

25.9 ÄK-U 3/24, virtuellt möte

28.11 ÄK-U 4/2024, Köpenhamn

Evenemang

11.-12.4 Nordiskt nätverk för vuxnas lärande, konferens om kompetensbehoven inom den gröna omställningen, Skellefteå

24.5	Nordiskt Pisaseminarium, Stockholm
19.-20.11	Skolornas arbete med demokrati, DIS-konferens, Stockholm
3.-4.12	Ansvarsfull internationalisering av högre utbildning och vetenskap, Stockholm

Miljö

Miljö- och klimatsamarbetet bedrevs främst i sex permanenta expertgrupper och i större projekthelheter som förverkligade ministerrådets vision 2030. Ministerrådet för klimat och miljö hade två möten under året. Mötet mellan de ministrar som ansvarar för bygg- och boendefrågor hölls i augusti. Ämbetsmannakommittén för miljö- och klimatfrågor sammanträdde fyra gånger, liksom ämbetsmannakommittén för regionalpolitik.

	<u>Miljö- och klimatministrarnas möten (MR-MK)</u>
8.5	MR-MK, Stockholm
13.11	MR-MK, digitalt
	<u>Möten i ämbetsmannakommittén (ÄK-MK)</u>
6.3	ÄK-MK, Köpenhamn
11.6	ÄK-MK, Köpenhamn
18.-19.9	ÄK-MK, Stockholm
10-11.12	ÄK-MK, Köpenhamn

Ministrarna ansvariga för byggande höll möte i Göteborg i augusti.

Styrgruppen för harmonisering av byggregler höll digitala möten i februari och oktober.

Näringslivs-, energi- och regionalpolitik

	<u>MR-N</u>
4.10	Stockholm
	<u>ÄK-N</u>
16.1	extra distansmöte
23.4	Köpenhamn
25.9	Stockholm
27.11	Köpenhamn
	<u>MR-E</u>
3.10	Stockholm
	<u>ÄK-E</u>
13.3	Stockholm
19.-20.6	Luleå
10.9	distansmöte
28.9	Oslo
12.12	Köpenhamn
22.-23.4	Nordiskt elmarknadsforum, Stockholm
	<u>Arbetsgruppen för förnybar energi och vätgas (NAFH)</u>
27.2	Stockholm
16.5	distansmöte
22.8	Helsingfors
4.11	distansmöte
	<u>MR-R</u>
18.6	Karlstad
	<u>ÄK-R</u>
15.2	distansmöte

8.5	Köpenhamn
1.-2.10	Storlien
19.11	Luleå
	<u>Andra evenemang</u>
30.9-1.10	Gränsregionforum, Stjørdal
20.-21.11	Nordregio Forum, Luleå

Samarbete inom ekonomi- och finanssektorn

	<u>MR-Finans</u>
4.6	Stockholm
	<u>ÄK-Finans</u>
15.3	Stockholm
10.10	Köpenhamn
25.11	videomöte

Jord- och skogsbrukssektorn samt fiske- och livsmedelssektorn

	<u>MR-FJLS</u>
19.6	Karlstad
	<u>ÄK-EKSE</u>
15.1	video
15.3	video
3.4	Köpenhamn
14.5	video
18.6	Karlstad
3.9	video
28.10	Visby
	<u>ÄK-LIVS</u>
13.3	Stockholm
18.9	Köpenhamn
	<u>ÄK-Jord ja Skog</u>
18.4	Köpenhamn
14.11	Köpenhamn
	<u>ÄK-FISK</u>
21.3	Göteborg
7.11	Köpenhamn

Social- och hälsovårdspolitik

	<u>Nordiska ministerrådet för social- och hälsopolitik (MR-S)</u>
17.4	Stockholm
	<u>Nordiska ämbetsmannakommittén för social- och hälsopolitik (ÄK-S)</u>
7.2	Köpenhamn
29.-30.5	Visby
26.-27.9	Vilnius, Litauen
14.11	virtuellt (budgetmöte)
	<u>Andra evenemang</u>
6.3	Konferens om bidragsbrott och felaktiga utbetalningar inom socialförsäkringen, Stockholm
20.3	Ministermöte: Samtal om barn och unga i kriminella nätverk, Stockholm

20.3	Konferens: Youth crime matters: Knowledge based methods to prevent juvenile delinquency in the Nordic countries, Stockholm
22.-24.5	21. Nordiske Socialforsikringsmøde, Köpenhamn
11.6	COSP; CRPD side event Accessible crisis preparedness and crisis communication, New York
4.9	Nordic Conference: Preventing Dementia in the Nordics: Evidence-based measures across the life course, Stockholm
4.-5.9	De nordiska statistikkommittéerna Nomeskos och Nososkos generalförsamlingen, Visby
25.-26.11	Conference: Access to Antibiotics in the Nordic Region, Uppsala
5.12	A barrier free future for every child, webinar

Jämställdhetssamarbete

	<u>Nordiska ministerrådet för jämställdhet och LGBTI (MR-JÄM)</u>
27.11	Stockholm
	<u>Nordiska ämbetsmannakommittén för jämställdhet och LGBTI (ÄK-JÄM)</u>
6.2	virtuellt
11.6	Göteborg
2.10	Köpenhamn
	<u>Andra evenemang</u>
10.-11.3	FN:s kvinnokommissionen (CSW) 68:e session, New York • Möte mellan Sima Sami Bahous, generaldirektör för FN:s jämställdhetsorganisation UN Women, och Nordiska ministerrådets ministrar för jämställdhet och HBTI • Nordisk ministerpanel "A gender-equal future for financial freedom" • Nordisk expertpanel "Paving the way for a gender-equal economy" • Nordisk-baltisk expertpanel "Ending economic gender-based violence".
12.6	Seminar "Vägar till jämställd integration – utrikesfödda kvinnors arbetsmarknadsetablering", Göteborg
23.10	Konferens om transpersoners villkor med fokus på arbetsliv, Stockholm

Samarbete om arbetslivet

	<u>ÄK-A</u>
16.-17.4	Stockholm
1.-2.10	Köpenhamn
	<u>Arbetsmarknadssektionen</u>
mars	Lillehammer
september	Köpenhamn
	<u>Sektionen för arbetsrätt sammanträdde en gång på våren och en gång på hösten</u>
	<u>Informationsmöte för de nordiska länderna, baltiska länderna och Polen</u>
9.12	Bryssel

Lagstiftningssamarbete och annat rättsligt samarbete

	<u>Justitieministrarnas möte MR-JUST</u>
19.-20.9	Uppsala
	<u>ÄK-just</u> tre gånger i Stockholm

Digitalisering

	<u>MR-Digital</u>
8.11	Stockholm
	<u>HNG-Digital</u>
8.2	online
16.5	Stockholm
19.9	Köpenhamn
7.11	Stockholm
	<u>Övriga evenemang</u>
15.–16.5	How do we ensure secure connectivity in the Nordic region? Redundancy – Resilience – Repair capabilities - rundabordssamtal, Stockholm
30.8	Nordic Baltic High-Level Forum on AI Readiness, Köpenhamn

ÖVRIGT NORDISKT SAMARBETE

Gränshindersarbete, Gränshinderrådets möten

22-23.2	Gränshinderrådets möte i Köpenhamn
18.-19.6	Gränshinderrådets möte i Malmö
17.-18.9	Gränshinderrådets möte i Mariehamn
28.-31.10	Gränshinderrådets möte i samband med Nordiska rådets session i Reykjavik

Trafik

29.-30.4	Finlands, Sveriges och Norges transportministrars besök i Natos Immediate Response 2024-övning
14.8	De nordiska transportministrarnas informella möte i Göteborg

Invandrings- och medborgarskapsfrågor, inkl. det nordiska samarbetet som gäller invandring och flyktingar

8.3	Samrådsgruppen på hög nivå i flyktingfrågor (NSHF), Oslo
11–12.4	Möte i den underarbetsgrupp för återvandring och återvändande som lyder under samrådsgruppen i flyktingfrågor
25–26.6	Samarbetsgruppen för vidarebosättningsfrågor på operativ nivå (NSHF), Oslo
16.8	Ministermötet för flyktingfrågor (NSHF), Rosendal
28.11	Möte i den nordiska arbetsgruppen för medborgarskapsfrågor, Reykjavik

Samarbete mellan civil beredskap, beredskap och räddningsväsendet

	<u>Hagasamarbetet</u>
	Expertnivå (8 möten, varav två närvaromöten)
	Avdelningschefsmöte (en gång) (i detta sammanhang arrangerades också ett möte på Haga-Nordefco policy director-nivå)
december	Hagaministermöte, Oslo
	<u>NordCiv-sekretariatet</u>
	Expertnivå (10 möten, varav två närvaromöten)

	Överdirektörerna på operativ nivå (civil beredskap) (två närvaromöten) (från Finland inrikesministeriets räddningsavdelning, eftersom det inte finns någon underordnad myndighet).
december	<u>Den så kallade chefskursen för civil beredskap, Svalbard</u>
september	NO/SE/FI möte mellan <u>statssekreterare med ansvar för civil beredskap och säkerhet, Bodö</u>
november	Nätverket för samordning av det nordiska <u>biståndet till Ukraina</u> , Köpenhamn
25–27.9	Gränsbevakningsväsendets ledning deltog i de nordiska ländernas årliga <u>kustbevakningskonferens</u> (Nordic Coast Guard Conference), Island

Ungdomssamarbete

	Nordiska frukostmöten i samarbete med Pohjola-Norden och SOOL i Helsingfors, Tammerfors, Jyväskylä, Joensuu, Rovaniemi, Uleåborg och Åbo.
15–17.3	Workshop 1 – SNYM-projektets första workshop, Helsingfors
22.3	Nordens dag – Evenemang för medlemsorganisationer
18.4	Vårmöte och diskussionsmöte med temat säkerhet, medlemsorganisationer och lokala föreningar, det var möjligt att delta i diskussionsmötet även via Instagram Live
4–5.7	Nordjobbs sommarprogram – resa till Åland
19–21.7	Medlemsresa till Stockholm – för medlemmar
24–27.7	UNR Sommarläger – Unga politiker från Norden och Ukraina samlades på Utøya för att diskutera demokrati
16–18.8	Medlemsresa till Köpenhamn – för medlemmar
27–29.10	UNR Session – UNR:s session i Reykjavik
15–17.11	Workshop 2 – SNYM-projektets andra workshop, Köpenhamn
22.11	Höstmöte och styrelsepanel – medlemsorganisationer och lokala föreningar
26.11	Alternativ Norden – karriärs- och studerandevenemang, program särskilt riktat till yrkesskolelever
10.12	Riksdagsbesök med riksdagsledamot Pinja Perholehto som värd och nordiskt samarbete som tema – för medlemmar